

Share this document

Invite people
 as collaborators
 as viewers
 mike@gmail.com

This document is currently shared.
 Collaborators (5) - remove all
 Collaborators may edit the document and invite more people.
 Me - Owner

**TRENDURI
CULTURALE
ÎN 2008**

» **Participă Cristian Neagoe, Megatron (Ștefan Tiron) și Florin Dumitrescu.**

Un dosar de Constantin Vică ÎN » PAGINILE 4-6

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂȚA » **EDIȚIA DE IAȘI** » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

NR. 159 » 22 - 28 decembrie 2007 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

ARTISTUL ASOCIAT

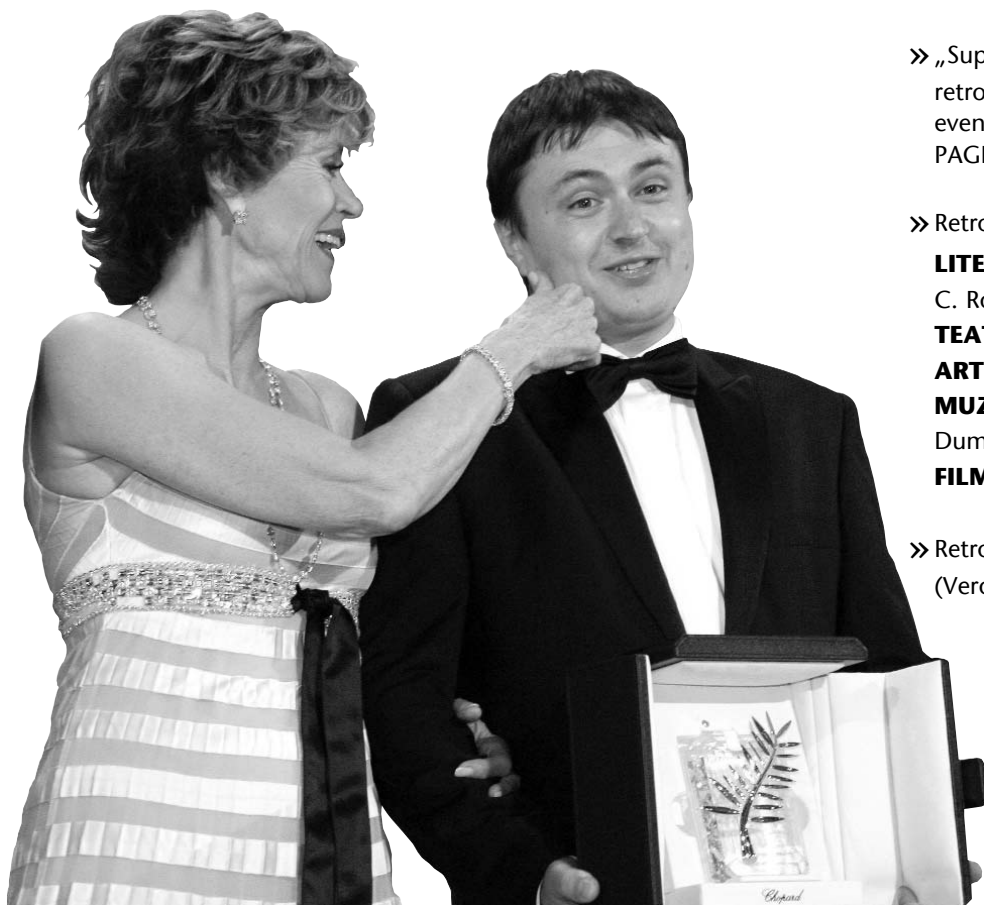
- Săptămîna 1 – Interviu
- Săptămîna 2 – Text de autor
- Săptămîna 3 – Criticii despre...
- Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

decembrie –
DAN LUNGU

PAGINA 7

Fapte culturale din ANUL LUI MUNGIU

» „Suplimentul de cultură” publică o retrospectivă a celor mai importante evenimente culturale reflectate în acest an – PAGINILE 2-3

» Retrospective pe domenii:

LITERATURĂ (Doris Mironescu și C. Rogozanu) – PAGINA 8

TEATRU (Mihaela Michailov) – PAGINA 9

ARTE VIZUALE (Matei Bejenaru) – PAGINA 13

MUZICĂ (Victor Eskenasy și Dumitru Ungureanu) – PAGINILE 14-15

FILM (Iulia Blaga) – PAGINA 16

» Retrospectiva „Capitalei Culturale Europene” (Veronica D. Niculescu) – PAGINILE 10-12

„Suplimentul de cultură” urează tuturor cititorilor și colaboratorilor „Sărbători Fericite!”. Următorul număr al revistei va apărea sîmbătă, 5 ianuarie 2008.

TIP-TOP MINITOP 2007

12 luni de arat pe ogorul actualității culturale

IANUARIE

» Muzeul de Artă din Timișoara, în sfârșit descătușat! Pe 21 decembrie 2006, enigma arhitectonică din Piața Unirii timișorene, aflată într-un veșnic travaliu restaurator, a fost în sfârșit demascată. Palatul Baroc este de acum sinonim cu Muzeul de Artă.

» De la Timișoara la Iași, unde primarul Nichita promite strategii culturale pe baze științifice. Primăria Iașului a realizat un nou studiu (finanțat cu 130 de milioane de lei vechi) despre consumul cultural, după cel prezentat în 2006 de Direcția (pe atunci) pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național. Unul ale cărui rezultate nu sînt foarte diferite – statistic, cei mai mulți dintre ieșeni se uită la televizor, ascultă radioul și citesc presa. Au auzit de Eminescu, Shakespeare și Sergiu Nicolaescu.

» La Botoșani, Poetul național a fost racolat de platformiști. Adrian Popescu este cîștigătorul ediției a XVI-a a Premiului pentru Opera Omnia la Concursul Național de Poezie „Mihai Eminescu” de la Botoșani. La Opera Prima și-au adjudecat premiul pentru cel mai bun debut Rita Chirian, cu un volum de la Vinea – *Sevrăj* –, și Livia Roșca, cu cel de la Cartea Românească – *Ruj pe icoane*. Fidele spectatori ai manifestării: liderii răposatului partid Liberal Democrat.

FEBRUARIE

» „Suplimentul de cultură” publică un dosar special: „Tinerii traducători dau glas marilor autori”. Tot mai multe dintre volumele apărute în colecțiile de literatură universală ale editurilor sînt traduse de nume cunoscute din lumea scriitorilor, a criticilor literari și, în general, din cea culturală. Sînt tineri foarte prezenți în spațiul public, unii „posesori” de job-uri cu un profil destul de îndepărtat de meseria de traducători. Au participat: Luminița Marcu, Andra Matzal, Radu Pavel Gheo, Mihai Chirilov, Adrian Buz, Ionuț Chiva, Claudiu Kormartin, Rareș Moldovan și Dan Sociu.

» „Autorul *Degetelor mici* a acceptat oferta Harcourt de a fi tradus în întreaga lume: Filip Florian, curtat de editorii de peste Ocean”. Este o premieră pentru literatura română. Scriitorului i s-a făcut o ofertă „care cuprinde un avans de patru zero-uri și procente din vânzări care ajung pînă la 12,5%”, potrivit agentului literar Simona Kessler.

» Institutul Cultural Român a cerut modificarea legislației privind finanțarea proiectelor românești în străinătate.

MARTIE

» Autoritățile vor cheltui 400 de milioane de euro pentru așezămintele culturale: „Iorgulescu întoarce cultura la vatră”. Anunțat încă de anul trecut drept cel mai ambițios proiect al Ministerului Culturii și Cultelor, programul de reabilitare a căminelor culturale își propune să scoată satul din bezna culturală. Clădirile, în mare parte dărăpănate, găzduiesc acum botezuri, parastase și discotecii. După ce programul ministrului Iorgulescu va fi implementat, fusul va începe din nou să se învîrtă în minile bătrînelor dibace, hora se va încinge în fiecare duminică și flăcării vor pleca în peșit, sătenii vor avea Internet la priză de curent electric. Mai mult, șefii peste instituțiile locale de cultură vor fi adevărați manageri, cu proiecte depuse și valabile cîțiva ani.

» Horia-Roman Patapievici, președintele Institutului Cultural Român, a renunțat să mai modifice Legea de funcționare a instituției pe care o conduce, deși a declarat de mai multe ori că „este greșit concepută”. El a precizat că se concentrează în prezent pe „acele modificări legislative” care să permită ICR o „funcționare efecace”.

APRILIE

» Ordinul „Meritul Cultural” i-a fost înmînat la New York celui mai tradus scriitor român: „Ceremonie pentru Norman Manea cu Philip Roth și Orhan Pamuk”. Scriitorului Norman Manea i s-a înmînat, în cadrul festiv, Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Comandor acordat de președintele României, Traian Basescu în prezența scriitorilor Philip Roth și Orhan Pamuk, precum și a lui Robert Silvers, redactor-șef al „New York Times Review of Books”. Ceremonia a avut loc la New York, pe 26 martie.

» Academia Română a sărbătorit, pe 4 aprilie, 141 de ani de la înființare, iar momentul a fost „marcat”, vorba unei agenții de presă, prin deschiderea porților instituției timp de cinci ore pentru publicul larg. „Ziua Ușilor deschise” s-a desfășurat în două etape: între orele 8.00 și 10.00, interval în care, din ce ne-a declarat paznicul instituției, nu a venit mai nimeni, și între 12.00 și 15.00, cînd a fost în vizită, sub acoperire neintenționată, și reporterul „Suplimentului de cultură”.

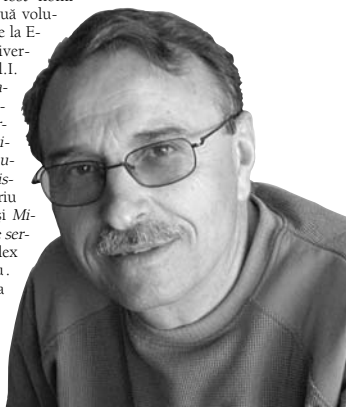

MAI

» Intelectualii față cu suspendarea președintelui: „Cine-i ascultă?”. O dezbateră inițiată de „Suplimentul de cultură” la care au participat Liviu Antonesei, Cristian Teodorescu, Costi Rogozanu și Bogdan Ghiu.

» Petru Cimpoșu – cîștigător al Premiului Național de Proză „Ziarul de Iași”. La Premiul „Aurel Leon” pentru debut ieșean au fost nominalizate două volume, apărute la Editura Universității „Al.I. Cuza”: *Paratextul. Poetica discursului liminar în comunicarea artistică* – Valeriu P. Stancu și *Microfonul de serviciu* – Alex Savitescu.

Cîștigător a fost desemnat voluntar de Valeriu P. Stancu.

IUNIE

» „A fost nevoie de Palme d'Or ca să afle și românii că aici se fac filme bune!” România a explodat pe harta cinematografiei mondiale, cu un Palme d'Or și cu premiul secțiunii „Un Certain Regard” obținute în același an, plus un foarte măgulitor Premiu FIPRESCI (oferit de crema criticii mondiale) și un premiu acordat de Ministerul Educației Naționale din Franța (care presupune ca filmul lui Cristian Mungiu să fie arătat în toate liceele din Hexagon). Nimeni nu și-ar fi putut imagina un asemenea succes, deși 4 luni, 3 săptămîni și 2 zile fusese efectiv luat în brațe de critici imediat după proiecție. Nr. 131, 09-15 Iunie 2007

» Bookfest – Spațiul pavilionului central al Romexpo mai bine gestionat și o promovare mult mai slabă a evenimentului – acesta ar fi, în două rînduri, Salonul de Carte Bookfest, aflat la ediția a II-a.

» „Literatură în timp real” – cu asta s-a lăudat Ioan T. Morar acum două luni, cînd a plecat cu avionul spre capătul lumii – în Noua Caledonie. Asta au găsit și jurnaliștii și prietenii autorului joi spre vineri noaptea (7 spre 8 iunie), pe Aeroportul Otopeni, poarta de sosiri internaționale, cînd Ioan T. Morar și-a lansat *Cartea de la capătul lumii*.

DIRECTOR PENTRU O ZI

Fiecare salariat al Studioului de film „Sahia” – mai sînt doar 36, din peste 500 în vremurile de glorie – a fost în 2007 director general pentru o zi, cu toate atribuțiile și responsabilitățile aferente.

3 «

retrospectivă

IULIE

» Înainte de a descoperi originalul în Arhiva Casei Regale, Vasile Docea și-a dorit „să scrie” Jurnalul lui Carol I. Primul volum al jurnalului regelui Carol I a fost lansat de Editura Polirom, la Palatul Elisabeta din București, marți, 26 iunie a.c., în prezența Majestății Sale Regele Mihai, a Majestății Sale Regina Ana, a Alteței Sale Prințepale Radu de Hohenzollern-Veringen și a Alteței Sale Regale Prințepale Margareta. Cartea cuprinde însemnările personale ale monarhului, din perioada 1881-1887, iar în viitor vor apărea alte trei volume care vor merge pînă în 1914, anul morții lui Carol I. Perioada anterioară, de pînă la 1881, nu va fi editată, pentru că datele au fost folosite chiar de Carol I pentru a-și scrie memoriile.

AUGUST

» Cum ieșim în lume și, mai ales, cine ne-ar putea scoate în Occident. Foarte pe scurt, despre asta s-a vorbit timp de trei zile la Tesani, în județul Bacău, între 27 și 30 iulie. Aici s-au strîns, cu ajutorul Pro Helvetia și al Muzeului „George Enescu”, 10 scriitori, critici literari și jurnaliști aparținînd unor generații diferite și cu parcursuri profesionale diverse: Sorin Alexandrescu, Liviu Antonesei, Marius Chivu, Caius Dobrescu, Vasile Ernu, Gabriela Gavril, Bogdan Ghiu, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici și George Onofrei.

» Povestea unui experiment teatral – „Academia itinerantă Andrei Șerban”. Aceasta este un proiect inițiat de ECUMEST și de Institutul Cultural Român de la New York, și susținut financiar de Administrația Fondului Cultural Național, Institutul Cultural Român, Institutul Cultural Român de la New York, ECUMEST. Textul ales de către Andrei Șerban pentru dezvoltarea, în acest an, a „Academiei itinerante” este *Spovedanie la Tanacu* de Tatiana Niculescu Bran (Humanitas, 2006). Scriitoarea s-a aflat, împreună cu regizorul și actorii, la Plopi, realizînd dramatizarea propriului text de roman în perioada de pregătire și pe durata efectivă a atelierului.

SEPTEMBRIE

» Festivalul „George Enescu”. Bedros Horansangian a scris, vreme de o lună, despre eveniment.

» Cum s-a văzut filmul lui Cristian Mungiu la București, Iași, Timișoara și Paris. „Suplimentul de cultură” v-a prezentat un dosar special dedicat campaniei de lansare a filmului *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile*. Am pornim de la fastuosul eveniment de pe 13 septembrie, de la Naționalul bucureștean, din care televiziunile au reținut fix două „sincroane”: unul cu Băescu, celălalt cu Tăriceanu. Am rămas la București pentru premiera adevărată, cea dedicată publicului, nu invitaților sponsorilor. Am ajuns la Iași, unde ziarele au vorbit despre eveniment ca despre un real succes, iar o agenție de știri l-a numit „auster” pentru că nu s-au văzut nicăieri cei 50.000 de lei „dedicați” de municipalitate. O zi mai târziu, la Timișoara, publicul de pe Bega a avut ocazia să vadă, pentru prima dată probabil, primul film autohton ce a scăpat de piratare (pînă acum) – o vizionare ce s-a sîrșit în aplauze, dar nu furtunoase, „căci nu-i șade-n obicei bănațeanului”, vorba lui Ciprian Marinescu. Constantin Vică a tras o fugă și pînă la Paris – el ne-a vorbit despre reacția spectatorilor de acolo.

OCTOMBRIE

» „Stăm prost cu cinema-ul.” Ar fi nevoie de minimum un milion de spectatori în cinematografe pentru ca filmele românești să fie profitabile în țară, a fost una dintre concluziile la care s-a ajuns în urma dezbaterii de joi, 28 septembrie, de la Institutul Cultural Român. Pînă acum, recordul absolut după *Revoluție il deține Garcea și oltenii*, care a avut 290.000 de spectatori. Un record trist, au fost de acord participanții la întîlnirea „Producția cinematografică în România de la A la B, de la finanțare la întîlnirea cu publicul”, care va fi cu att mai greu de depășit.

» Sahia – studioul cu 36 de directori.

Fiecare salariat al Studioului de film „Sahia” – mai sînt doar 36, din peste 500 în vremurile de glorie – va fi director general pentru o zi, cu toate atribuțiile și responsabilitățile aferente.

» „Suplimentul de cultură” a lansat o campanie nouă: „Artistul asociat”. Timp de o lună, un artist selectat de echipa revistei va fi promovat în paginile publicației, cititorii putînd stabili o relație directă cu acesta.

» Alexandru Solomon pornește *Războiul pe calea undelor*. Documentarul său, *Cold Waves*, a avut premiera mondială la Sibiu, în cea dintîi seară a Astra Film Fest, în prezența producătorilor și a protagoniștilor – Emil Hurezeanu și Nestor Rătesh.

NOIEMBRIE

» „Intelectualii de la sate, alungați de revoluționarii din orașe. Orașe martir.” Lucrările celei de-a opta ediții a Consfătuirii Naționale a Intelectualilor de la Sate au început într-un cadru festiv și în prezența distinșilor invitați joi, 1 noiembrie, de la ora 10.00, la Casa de Cultură a Sindicatelor din Ploiești și la sala Consiliului Județean Prahova. „Pentru edificarea Domniilor Voastre. Vă cităm din prezentarea făcută de organizatorii Consfătuirii, care sînt: Mișcarea Pentru Progresul Satului Românesc și Asociația Comunelor din România.”

» „Ce mai e azi MNAC?” Îmi pare că Muzeul Național de Artă Contemporană începe să ia proporțiile unei galerii mai mari. Și nu pentru că se micșorează clădirea (ceea ce ar fi fost cu adevărat contemporan), ci oferta.

DECEMBRIE

» Gaudemus 2007: „Cum se maturizează cărțile prea devreme”. Tirgul de Carte Gaudemus s-a impus, în timp, ca principalul eveniment de toamnă al vieții editoriale. S-a declarat că ar fi cel mai mare tirg din această zonă a Europei, după numărul de expozanți și cel de vizitatori. Care în acest an a ajuns la 96.000. Dar, aflat la a XIV-a ediție, tot la Romexpo, tirgul parcă a intrat în etapa de clasicizare. Ceea ce a adus și prăfuirea.

» Între 29 noiembrie și 3 decembrie, la Tribeca Cinemas din New York a avut loc a doua ediție a Festivalului Românesc de Film. „Romanian Cinema: The Golden Age?” a fost titlul ales de organizatori – Institutul Cultural Român New York (ICRNY), Transilvania Film Festival (TIFF) și Tribeca Film Festival.

» A 20-a ceremonie a decernării Premiilor Academiei Europene de Film. 20 de ani de Academie Europeană de Film. La Berlin, la fel ca acum doi ani. E primul an cînd România are patru nominalizări, la cele mai importante categorii. Toate pentru *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile* de Cristian Mungiu. S-au aprins becuțele pe Ku'damm, lîngă care stau față în față hotelurile jurnaliștilor și nominalizaților/vipurilor.

TRENDURI CULTURALE ȘI NU NUMAI ÎN 2008

Am văzut viitorul!

E un prototip!

CE NU ÎȚI POATE LIPSI ÎN 2008, ALTFEL RATEZI PREDICȚIA:

5 jucării culturale pentru 2008

1. iPhone.
2. Un reader digital, de la Sony, de la Amazon, de la oricine.
3. Ochelari bidimensionali. Pentru evoluția *performance*-ului în RO.
4. Stickere cu tot felul de idei, să le lași tuturor.
5. Manualul de hacktivism în format bandă desenată, tridimensional.

5 trenduri culturale pentru 2008

1. Plata cu cardul online la toate produsele culturale.
2. *Do it yourself*. Oamenii vor începe independent să-și producă propriile obiecte de consum cultural. Nu vor înceta să consume din *mainstream*.
3. Mai multe studii despre consum și infrastructură culturală. Nevoia celor din industrie de date corecte. Se vor adapta oare democratizării accesului și „furtului” de proprietate intelectuală?
4. Auto-editarea.
5. Reducerea fracturii digitale între sat și oraș, bărbați și femei, pensionari și nepoți. (adițional, o predicție intrată în top în ultimul moment): Schimbarea lui Adrian Iorgulescu din postul de Ministru al Culturii și al cui mai vrea el.

DE RERUM NATURA

Și un argument pentru dosarul predicțiilor în 2008

Aș fi vrut să scriu acest text direct în mintea dumneavoastră, dar ea nu are sursa deschisă. Nu pot să vă văd codul, să știu cum îmi inserez liniile mele. Sînt cîteva, e adevărat, psihologii se laudă că le-au văzut, cîteva rămășițe din vechiul sistem de operare (denumit GOD REPLACEMENT), dar sînt bune la comenzi simple, de genul: mușcă, papă

tot, dormi, fă sex. Dar cu adevărat ce e în capul dumneavoastră habarm nu am. Nici nu mă interesa, eu acum încerc să vă vînd un pont, o idee despre cum să nu fiți deconectați și în 2008. Să fiu sincer, nici măcar asta nu fac. Pur și simplu am chemat trei vrăjitori, trei meseriași din partea nevăzută a lumii. Ei sînt țestoasele pe care plimbăm viitorul.

Dosar realizat de Constantin Vică

Predicții fac cei care pot să inverseze explicațiile. Cei care țin sub supraveghere

întreaga rețea de întîmplări culturale. Cei care se mișcă conform vitezei, nu împotriva ei. Din fericire, nu-i vezi la televizor sau cînd deschizi „România literară”. Nu se ceartă cu nimeni pe game ideologice și pe nici un alt fel de

game. Ei stau în subsolul privirii noastre manevrînd-o aiurea, după cum au chef. Ca în *Delicatessen*, ei se mișcă pe dedesubt și atacul lor nu rămîne fără urmări, chiar dacă voi nu l-ați simțit.

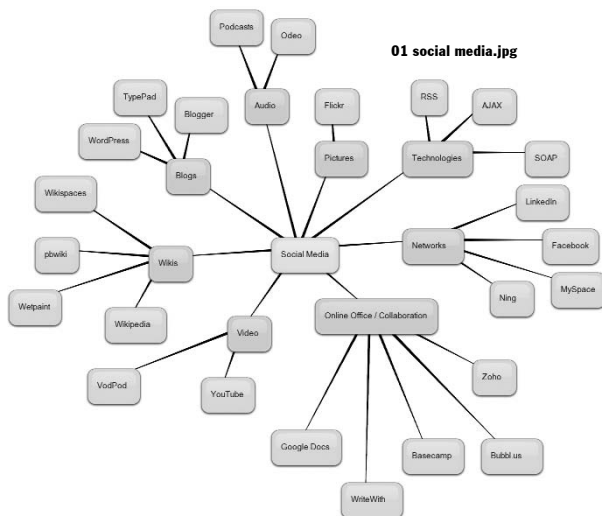
A fost un pariu: 2008 se vede mai bine din 2007. O încercare onestă de futurologie comparată cu accent pus pe implicațiile epistemologice ale actului creator pe care s-ar baza o teorie constructivistă a spațiului global. Delete. Nu așa trebuie gîndită mișcarea. Delete. Nu căutați raftul în care veți arunca dosarul viitorului, pentru că el nu stă acolo. Înclocuiți linia cu matricea, rezolvați matricea și veți avea linia. Prea mult sincrism tehnico-mistic pe 2008. Prea mult transfer. Dependența sporește, la fel și plăcerile ei, să fii întins la maxim peste puterile tale. Să fii deținutul care își tatuează pe spate lumea. *Prison Break* gen.

Orice predicție are o cheie publică și una privată

Și acum vrei totuși să știi ce să faci în 2008: să urmezi linia directoare a Predicției, acest mix cu puterea multi-naționalilor, agresivitatea statelor și tandrețea sharing-ului de noapte. Torrent, pornografie, avatar, trend, orgasm. Manolescu (se pare că va termina *Istoria literaturii* de tot), Puiu (zice Cristi Neagoe că se documentează), clauză de

salvgardare (să vedem cum escapismul lui Florin Dumitrescu va scăpa) a Uniunii, blog la grădiniță (mai degrabă videoblog, deocamdată e numai supraveghere cu camere conectate la Net, care varsă tot acasă, pe homedesktop, dar mîine Tatăl va trebui să jertfească Fii pe altarul digital), și în deplină legătură cu el online desktops și googledocs se vor arăta în noul an. Asta înseamnă că oamenii vor părăsi casele (și squaturile se vor înmulți) și vor trece totul pe server; dar tot ei vor fi urmăriti (RATB a implementat deja sistemul) și în alte orașe prin SUPRAVEGHERE VIDEO, ca și copiii lor să aibă imagini de arhivă cu părinții. Pe cit vor crește fetișurile, pe atît va scădea intimitatea (imunitatea și fertilitatea însă nu). *Sfera publică* se va întoarce ca un Big Brother al nudșiților. Iar România e un show offline (de aceea oamenii stau pe OTV și vor mai sta oleacă și în 2008, apoi OTV se va numi *in mod oficial, vizibil* ce a fost întotdeauna, **Teleshopping de Vieți Umane**, cel mai bun din Europa de Est), nu poți ignora că România e un joc mai tare ca WOW. 2008 va aduce un nou cuvînt în vocabular: public. În *mod public* se vor face toate.

Orice predicție are o cheie publică și una privată. Pe cea publică am spus-o, pe cea privată o spune Megatron (Ștefan Tiron). În acest 2008 el oferă, ca un *pharmakon* bezmetic ce e, calea spre imunitate. Întoarcerea la vroot. Sînd înaintea rădăcinii din care se face poțiunea magică. Megatron și-a scris simplu predicția: în *notepad*. În baza scrierii, unde nu există efecte speciale. Fără diacritice. Fără ajutorul dicționarului, care să-ți mai mute automat cîteva fraze. A dat predicția folosind un instrument *extrem* de simplu. Ca o formă de pietism față de *marea conexiune* (MC) a secolului XX: neurochimie – contracultură – tehnologie. În 2008, scăparea, dacă nu ești precum cei trei vrăjitori, e să intri în rețeaua *mării conexiuni*. Și să nu mai freci menta.

Spre o meteorologie culturală

Trendurile iau naștere prin acumularea unei mase critice care acordă atenție sporită unui detaliu. Atenția crește ca un bulgăre de zăpadă rostogolindu-se la vale; și se sparge la fel. De cele mai multe ori însă, creatorii sînt indivizi care n-au prea multe legături cu fenomenele de masă, fie că le sînt străine, fie că le ocolesc, fiindcă se plasează, într-un fel sau altul, în afara lor.

Cristian Neagoe

Nu mă consider în măsură să ofer predicții legate de ce se va întîmpla anul viitor în propria mea viață, cu altă mai puțin în cultura română. Dar sînt convins de un lucru: trendurile au o relevanță prea mică pentru lucrurile cu adevărat importante din mijlocul unei culturi. Așa că voi vorbi despre ce cred că știu. Unde am la îndemînă și date, le voi menționa. Unde nu, nu.

Februarie 2008: 4 luni, 3 săptămîni și 2 zile primește premiul Oscar pentru Cel Mai Bun Film Străin. E cel mai important eveniment al începutului de an, reușind chiar să depășească fotbalul ca subiect predilect de dezbatere. Cristian Mungiu devine, pentru scurt timp, mai vizibil decît Cristian Chivu, Anamaria Marinca decît Alexandra Dinu și pînă și ziarul „Libertatea” dedică deschideri de ediție noilor descoperiri din viața lor sexuală. Bufoniada merge însă mult mai departe: Mungiu este transformat în erou național, #32 asemuit cu *Miorita*, cu *Lucășăru*, cu echipa Stelei din '86, se poretorează despre extraordinarele resurse creative ale Patriei noastre și despre drama celor 35 de săli de proiectie. Desigur, publicul e cel dintîi vinovat că a ignorat atîta vreme marcele noastre cinematografice românești și că preferă să ia filme de pe net.

Cît timp se consumă cercul, Cristi Puiu își continuă documentarea în pușcării, spitale de nebuni și laboratoare criminalistice pentru noul său film, avînd în centru povestea unei omucideri. Succesul lui Mungiu îl motivează să lucreze minuțios și asiduă la ceea ce va fi, probabil, încă un film excepțional, mai bun decît orice am văzut pînă acum.

Martie 2008: Galeria PlanB este invitată, pentru a doua oară consecutiv, la Armory Show. Revind rapid: *The Armory Show*, 1913 – publicul american se întînește pentru prima oară cu arta modernă și este stupefiat; printre artiștii expuși: Brâncuși, Ingres, Delacroix, Degas, Cézanne, Renoir, Monet, Seurat, Van Gogh, Matisse, Manet, Lautrec, Braque, Gauguin, Duchamp etc. Galeriea din Cluj își continuă ascensiunea rapidă, devenind cea mai importantă

galerie comercială de artă din România, reușind să-și impună artiștii pe piața internațională și să le creeze enorm cota. Se vorbește tot mai mult despre o „Școală de la Cluj”, dar artiștii strigă la timp „bullshit”. Vlad Nancă e, în continuare, cel mai cunoscut tînăr artist din țară. În 2008, primește cadou o Dacie de la producător și refuză s-o conducă. Anca Benera se întoarce un pic la pictură și bine face.

Teatru. De urmărit în continuare: Gianina Cărbunariu, Peca Ștefan, grupul Tanga Project. Peca se îndepărtează de teatru în favoarea sitcom-ului, gen care-l atrage tot mai mult.

Noile media: vezi articolul lui Ștefan Tiron din numărul curent. A se consulta și Kinema Ikon. Ei știu mai bine. În ceea ce mă privește, îmi pun toți banii pe Linda Barkasz, IRLO, Omar și Ada Mușat. Nu neapărat pentru 2008. *Long-term.*

Literatură? Habar-nu-am. Poate că o să se iasă încă un pic din autism și o să înceapă cîteva colaborări consistente cu alte medii, altfel paradigma-text pierde tot mai mult teren în fața paradigmei-imagine. Trend global, de altfel. Aș vrea să

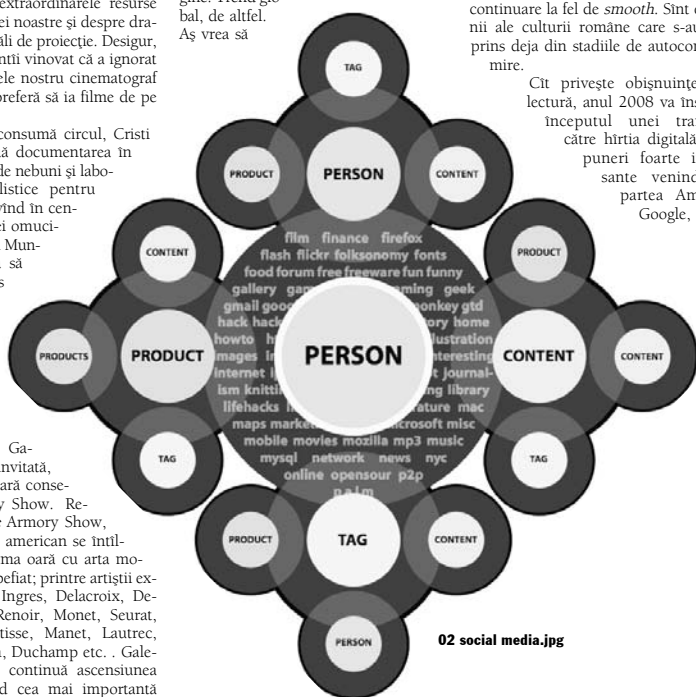
citeș un nou roman de Adrian Schiop. Cărtărescu nominalizat la Nobel?

În muzică (mă refer exclusiv la muzica electronică românească) și în dans contemporan, lucrurile se întîmplă în continuare la fel de *smooth*. Sînt domenii ale culturii române care s-au desprins deja din stadiile de autocompătire.

Cît privește obișnuințele de lectură, anul 2008 va însemna începutul unei translații către hirtia digitală, propunerii foarte interesante venind din partea Amazon, Google, Apple

și rețelele sociale de tip Facebook. Vom citi din curiozitate *Muntele vrăjit* pe iPod sau pe Kindle, dar nu vom renunța prea curînd la cărți în forma lor fizică.

O revistă de știință din anii '60 se pronunța cu optimism: „la începutul mileniului următor, un computer va cîntări chiar mai puțin de două tone!”. Probabil că mă aflu într-o situație similară încercînd să fac pe futurologul. Mă consolez cu gîndul că, în cultură, lucrurile nu se mișcă la fel de repede.

CE NU ÎȚI POATE LIPSI ÎN 2008, ALTFEL RATEZI PREDICȚIA:

10 surse de cunoaștere

1. www.ted.com
2. http://creativecommons.org/
3. www.ocwconsortium.org/
4. www.readwriteweb.com/
5. www.edge.org
6. www.project-syndicate.org/
7. www.reason.com/
8. www.metacritic.com
9. www.uic.edu/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/
10. www.archive.org

5 surse de informare cele mai sigure în 2008

Oricare, mai puțin televiziunea. Oricare 5 RSS feed-uri bine găsite.

5 scule intelectuale pentru lucrul pe web

1. GoogleDocs
2. Mindmapping
3. del.icio.us
4. WorldCat Identities (Beta)
5. Second Life

Share this document

Invite people

as collaborators as viewers

mike@gmail.com

[Invite collaborators](#)

PUBLICITATE

Radio România Muzical

În direct

Evenimente muzicale ale finalului de an

15 decembrie, ora 20.00

"Romeo și Julieta" de Gounod
de la Metropolitan Opera din New-York

17 decembrie, ora 20.00

Concertul Ansamblului instrumental "Scaligero"

20 decembrie, ora 19.00

Concertul Orchestrei Simfonice Germane din Berlin
Dirijor: Andrew Manze

HORRORSCOP 2008

prognoza atacurilor zombie pe teritoriul României preventive și controlul panicii

Megatron (Ștefan Tiron)

Institutiile cu care nu mai colaborez, institutiile cu care nu mai sunt afiliat, ziarele la care nu mai scriu, cei care îmi dau add și pe care tre să îi banez de pe yim messenger, în ultima vreme mi-au confirmat toate fricile, panicile și grijile cu privire la viitorul țării în anul care vine. Trebuie să ne pregătim de atacurile care vor urma, să avertizăm populația și să executăm exerciții și teme de luptă ca să putem proteja ce a mai rămas bun din creierile celor din jur.

Tara se afla într-o situație foarte gravă de corupție. Odată cu intrarea în Uniunea Europeană s-au înmulțit amenințările din exterior și dezbinarea din interior. Cu ajutorul asociației Brain Alert și a Grupării de rezistență contra mortilor vii din județul Ilfov am identificat zonele de risc maxim.

Locurile cele mai afectate sunt marile centre comerciale din inima oraselor și de la centura de margine. Cum putem identifica mortii vii? Cum putem evita un atac iminent? Vom încerca să răspundem calm, cu maximum de claritate și luciditate la aceste întrebări după ce vom monitoriza situația. Doar în articole ulterioare dedicate acestui subiect vom putea trage concluziile finale cu privire la combaterea efectivă a acestor atacuri de mortii vii. Pana atunci, ghidul de supraviețuire scris de specialistul Max Brooks, are la capitolul Weapons and Combat Techniques o serie de instrucțiuni cu privire la metode directe de combatere. Mortii vii în România vin din medii foarte diferite, vârste diferite și regiuni diferite.

Pie ca e vorba de studenți, house-1, artiști, liceeni sau afaceriști, angajați în cadrul unor banci, dj, companii de telefoane mobile, patroni, controlori de bilete, manageri, chelneri, copii de la gradinite particulare, prelați ai bisericii, agenți de PR, diplomați, parlamentari și cadre didactice. Compartamentul de grup, pofta de produse, bunuri de consum și capital caracterizează mortii vii din România și din alte țări. Ei nu mai pot să moară, nici dorințele lor nu mor niciodată, nu pot să renunțe la funcții, la titluri, la atribuții, și nu mai pot să aiba liniște. Înainte de sărbători, la vernisaje și evenimente selecte apar din ce în ce mai mulți cu privirea goală, parfumați, bronzati și aranjați ca să nu se simtă mirosul de putrefacție. Ii puteți recunoaște pentru că împing peste tot

carucioare pline. Carucioarele nu raman niciodata mult timp goale. Se ciocnesc din când în când cu carucioarele pe culoarele magazinelor, doar așa își dau seama că sunt mai mulți.

Multi mortii vii se deplasează peste tot cu mașina, chiar și pe distante foarte mici. Stau cu castile în urechi și priveșc în gol dar nu pot să îi privești în ochi pentru că au ochelari fumurii. Creierul care a suferit zombificarea se hrănește cu alte creiere, informații venite din presa, de pe net, înghite tot chiar dacă nu poate să o mai proceseze în timp real. Zombie nu mai au nevoie de propriul creier.

În 2008 multi dintre noi se vor transforma încet, treptat în zombie fara să ne dam seama. O să avem accidente pe care nu o să le mai simțim, nu o să mai simți când cineva ne calca pe picior. Când te striga cineva pe strada nu o să mai întorci capul.

Nu o să mai știi exact ce melodie auzi, chiar dacă o fredonezi în nestire. O să dai download la plug-in-uri fara să mai știi unde ti s-au instalat. O să contribui cu bani la construcția catedralei mantuirii neamului fara să știi. O să bagi card-ul și o să platești tot ce ti se cere. O să te uiti la bonul de la casa și nu o să știi de ce ai cumparat fiecare produs portie dubla. O să angajezi avocati ca să te apere de toti care vor să te copieze.

Primul mare atac zombie se prefigurează undeva în vestul țării, la mall-ul din orasul Timisoara. Populația urmarita se poate refugia în incinta facultatii de arte și cladirile aferente, foste unitati militare. Exista și o puscarie în apropiere care poate deveni în timp o ultima fortareata, aparata de cei care nu au intrat în contact cu zombie de la mall. Acolo în diversele departamente se fac experimente pe oameni.

Nimeni nu știe de ce a durat atât pana s-a deschis multi-plex-ul de acolo. Este neterminat, dar bucati din tavan au început să cada deja. Unii din specialistii nostri au emis ipoteza ca ar fi de fapt un incubator urias de zombie, permanent alimentat cu oameni noi, energie și produse reintroate în uz. Populația de zombie este atrasa cu ajutorul luminilor din parcarile mall-ului și reclamelor din jur. Stati în case și nu iesiti afara dacă auziti urlete de placere.

De 3 ori E! pentru un 2008-îm

(AIURĂRI TRANSLUCIDE)

Florin Dumitrescu

Am adormit la televizor în ultima noapte cu furtună. M-am trezit în fața ecranului cu purici. (Vreo pană de curent întrerupsese cablul.) Buimăceala îmi dădea o stare extrasenzorială neobișnuită. Atunci mi s-a întâmplat nemaîntîmplatul. În acea transmisie catodică atît de neomenească, denumită tehnic „zgomot alb”, eu, Dementie Futurescu (cunoscut de profani ca Florin Dumitrescu), am văzut semnul: era un mare E, ivit de trei ori printre grăunțele mișcătoare, ca o epifanie: E... E... E... Cele trei dire orizontale ale literii mi-au strâpuns de trei ori ochii ca un trident țșnit din involburarea oceanului de particule-unde.

Solicitarea extremă a întregii ființe m-a adormit la loc (sau o fi fost un leșin?)... În vis mi s-a deslușit totul, așa cum m-am grăbit să notez mai apoi, în stare cit de cit lucidă:

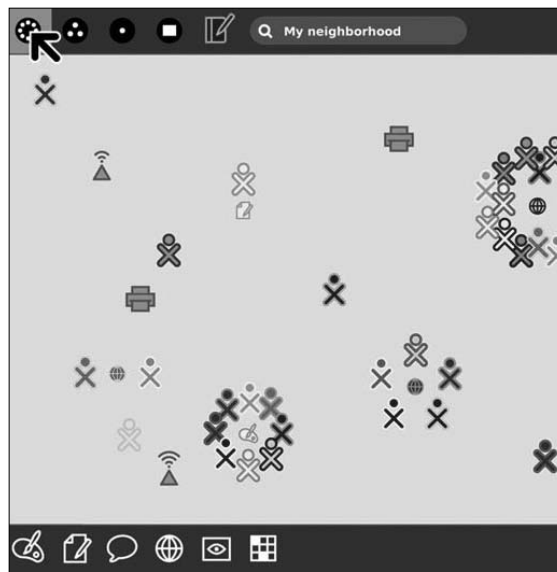
E de la Ecologie: 2008 va fi verde. Chiar așa era primul E – verde... ca o pace verde. Prin el am întrezărit mari mișcări de trupe civile, nonviolente și altermondialiste. Nu neapărat ieșiri în stradă, la ars blănuiri sau pedalat în pielea goală (astea vor fi deja rutină: pielea va protesta pe toate drumurile, ca o nouă flămură, care nu reprezintă, nu simbolizează, ci etalează, expune, manifestă la propriu). Conștiința sau nu, tot mai mulți trăitorii în 2008 vor îmbrățișa curentul „eco”: unii așa, de fițe; alții din instinct de înțregimentare; și alții – nu prea mulți, dar suficienți să țină aprinsă

flama verde – chiar din conștiință. Tot mai mulți se vor convinge că altă cale nu este pentru noi și mai ales pentru urmașii noștri. (Spaimă escatologică sau instinct de conservare? Nu știu să spun...) Anticonsumerismul va fi noua cauză, noul „something to be”. Lupta de clasă va fi înlocuită cu lupta de casă (de marcat). Unii vor pune tunul pe marile corporații (sprijiniți de jucătorii mai mici, care, sub slogane generozitate, vor vîna firimituri din marele ospăț). În replică, coloșii industriei vor mima atît de credibil că „le pasă”, încît lumea tot pe ei îi va crede: pe marii poluatori că salvează Amazonia; pe marii otrăvitori că însănătoșesc planeta; pe marii dezinformatori că ne mîntuiesc sufletul. Al Gore va fi propus pentru președinția ONU (între timp a luat și Nobel-ul pentru pace – prevăzusem eu)... În librării va domni Coelho (nimic nou, dect doar că va primi girul tot mai multor intelectuali credibili); iar în magazinele de muzică – Manu Chao, care va trece la rafturile de *mainstream*. Noi aici îi vom redescoperi pe Alecsandri și Coșbuc: poemul filosofic va fi depășit în prestigiu de pastelurile cu mult „sentiment al naturii”; romanul psihologic va pierde teren în fața impresiilor de călătorie: pregătiți-vă de conversații pe teme din Hogaș și *Dumbrava minunată!*

E de la Ecumenism: 2008 va fi bătut. Al doilea E așa îmi apăruse: calcidoscopic, proteic și curcubeic. Printre cele trei brațe ale sale am văzut cum Estul invadează Vestul și Sudul – Nordul, cu

și mai mare forță spirituală, cu și mai mult avînt ideologic ca pînă acum. Ne vom închina la zei-elefanți androgini și la profeți fără chip. Istorică succesiune dintre iconism și iconoclastism o vom consuma accelerat, ca pe moda la pantofi. Vom fi cînd zen, cînd tao; cînd Ghandi, cînd Mao; vom face aikido ca să ne prelungim apetitul sexual și kamasutra ca să slăbim. Îi vom persecuta pozitiv pe cei cu pielea închisă. Vom cădea într-un rasism adulatoriu față de negri: căci doar cîntă mai bine, dancează mai natural și cîștigă toate probele de atletism (în primul rînd pe acelea care ne obsedează lubric și teluric). România își va găsi proșărea tocmai datorită percepției eronate – atît de odioasă pînă mai deunăzi – de țară a romilor. Ceea ce nu e chiar eronat, din moment ce în România trăiesc cei mai mulți țigani. O confuzie nu tocmai întîmplătoare... Deja prin „latin” se înțelege (și) sud-americanul cu profil încaș și ochi mongoloidi. Acum prin „romanic” se va înțelege rom, boemian, romantic, ergo... singe de țigan! Ceea ce va fi un mare atu pentru această țară, cu steag în culorile primare și nume amintind de Romany (țigănie). Vom fi șucari și bengoși! Se vor înghesui turlestele nordice să ne admire bronzul nativ și vom suferi care din tot nu-l avem... Se vor împotrivi la început destui, cam aceiași care au acceptat greu să-l vindem pe Vlad Tepeș vampir...

E de la Escapism: 2008 va fi străveziu ca aerul, apă și razele. Recunosc, pe E-ul ăsta l-am zărit cel mai difuz, cel mai stîlcos, cel mai iluzoriu. Dar am înțeles că el le înglobează, prin suprapunere paradoxală, pe celelalte două. Am știut că nu vine de la „evazionism”, termen cu nuanță plăpîndă, lenesă, de surrogat telenovelistic. În 2008 nu doar vom mai evada spre alte lumi. Vom fi ÎN ele. Le vom cuceri, le vom crea, le vom trăi. Că vor fi ele lumi virtuale, vieți secundă, matrici generative de noi realități; sau tărîmuri reale și palpabile, pe care le vom vizita tot mai lesne și mai des, în vacanțe și deplasări de serviciu – ele ne vor îmbogăți cognitiv și ne vor da mai mult contur existențial. Cu alte cuvinte, va fi marfă. În toate sensurile: vor spori comerțul de idei, import-exportul de năravuri, traficul de creiere și glande. Concediile vor fi exotice și active. Vom pescui rechini din ocean și le vom da drumul înapoi, după ce le vom pune plombe la toate cele trei rînduri de dinți. Marea modă va fi cea a safarurilor răsturnate: vom captura pui de elefanți orfani, ca să-i alăptăm cu vadra; și lei feroși, ca să-i masăm pe coamă, așa, de antistress... Țiarc va crește mîntrești ca să repopuleze pădurile; țarcul vechilor masacre din Bihor îl va umple cu piticii de grădina din reclamă, pentru distrația copiilor. Va fi un model afaceri profitabilă. Căci ne vom uita tot mai puțin la reclame și vom face tot mai mulți copii...

One Laptop Per Child. Singurul gadget care contează în 2008.jpg

Un salut

Nu știu când l-am întâlnit pentru prima oară pe Dan Lungu. Se poate să fi fost într-un cenenclu la universitatea ieșeană sau într-una dintre sălile în care a poposit Club 8-ul inițiat de el la vremea itinerariilor sale incipiente. De dragul articolului și al protagonistului său, m-am străduit să refac mental traseul ieșean al deja celebrului Club, traseu pe care l-am urmat doar parțial: Centrul Cultural Francez, Restaurantul Traian, ba chiar și fostul apartament din cartierul Tătărași al familiei Lungu. Însă tot n-am reușit să-l vizualizez în prima ipostază. Și astfel se face că am o oarecare acoperire când spun că pe Dan îl cunosc de-o viață. De-o viață ieșeană. Ceea ce înseamnă măcar 12 ani.

Lucian Dan Teodorovici

Excursia mea pe calea memoriei m-a apropiat însă de alte câteva momente.

De exemplu, de momentul când, acasă la Dan, împreună cu O. Nimigean și Radu Andriescu, am contribuit prin tăcerea mea semnificativă, de puști timid care se străduia să-și impresioneze cu primele povestiri colegii de cenencluri, la elaborarea manifestului Clubului 8. Și-mi amintesc că Dan era cel care-mi cerea părerea cu privire la punctele esențiale precum atitudinea față de *establishment*-ul cultural ieșean sau față de prăfuitele instituții locale ce se cer reînnoite. Și-mi amintesc că dădeam din cap înțeles, de fiecare dată, convins că aprobările mele își au importanța lor covârșitoare în economia întregului document. Dar aici e deja vorba despre mine, așa că fac repede câțiva pași înainte în timp. Spre subiect. Spre Dan adică.

Și ajung în redacția revistei „Tim-pul”, în urmă cu vreo opt ani. Când,

proaspăt redactor-șef al publicației, Dan Lungu contribuia la viziunea enunțată în amintitul manifest, aceea de a reîmprospăta atmosfera culturală ieșeană. Dar nu pentru a sublinia tema asta m-am oprit la acel moment. Ci tot spre ceva mai degrabă personal: îmi revine în memorie o seară în care alături de Dan, de Florin Lăzărescu, de Gabriela Gavril și Liviu Antonesei, în acea redacție de revistă, am tot vorbit despre ambițiile noastre de a rămâne în Iași și de a reuși să construim ceva aici, personal și instituțional. Iar asta într-un moment în care toate drumurile românești duceau către București. El Dorado-ul cultural care se părea că acaparează tot, de la valori la imagineri, lăsând provinciei, de orice fel ar fi fost ea, un imens deșert. Erau, de fapt, doar niște vorbe entuziaste spuse în seara respectivă, un fel de pact subînțeles, care însă, la o privire din afară, putea părea ușor ridicol. Dan Lungu a rămas consecvent însă, alături de alți prieteni, iar astăzi se poate vorbi despre un grup literar de la Iași. De fapt, un grup cultural, pentru că „fenomenul” s-a

răspândit și spre alte zone ale artei.

Sigur că, vorbind despre Dan Lungu, asemenea momente biografice pot părea nesemnificative. Despre altele însă s-a vorbit extrem de mult și se va vorbi încă mult mai mult. Așa că m-am oprit la ceea ce apreciez eu că s-a schimbat în ultimii ani: anume eliberarea de provincialism, intrarea în „globalitate”, fenomen de care Iașul, asemenea multor alte orașe din țară, a avut mare nevoie. Or, încă de la vremea manifestului „clubop-tist”, continuând cu nenumărate alte

acțiuni, inclusiv în presă, Dan a contribuit în felul lui tocmai la o de-prăfuire, dacă mi-e permis să spun așa, a mentalităților. Pentru a crea aici, la Iași, o atmosferă necesară, nu pentru a o căuta în altă parte. Din motivul asta, și din multe altele, care țin de cariera lui artistică, dar și de prietenia noastră, m-a bucurat invitația de a scrie câteva cuvinte despre Dan Lungu. Și, ferindu-mă să pun acestui text un punct encomiastic, mă grăbesc să închei cu un salut.

Un om cu care m-aș duce la război

Florin Lăzărescu

Nu-mi mai amintesc exact anul în care l-am cunoscut pe Dan, dar am în minte o imagine precisă cu momentul în care a apărut în cenenclu „la noi” (la Outopos), într-unul dintre amfiteatrele Universității, și s-a așezat cumva mai într-o parte, cu o mină – cel puțin eu așa l-am perceput atunci – de evaluator matur al „joacelor” noastre de-a literatura. L-am întrebat pe un prieten cine-i „intrusul” și am primit un răspuns sec: „Nu-l știu pe Dan Lungu? E un scriitor de la Clubul 8”. Lucru care m-a umplut de respect (Clubul 8 reprezenta o „concurență” de invidiat, cu nume în urbe), dar și de bucuria că, uite, domnule, am reușit să „le” atragem atenția.

N-a durat mult ca să ne amestecăm destinele, înțelegând iute că sîntem înhămați la aceeași patimă nesfîrșită pentru scrisul de cârți. Pe-atunci Dan era poet și nici eu însumi nu mă simțeam mai bine. Ca prozatori, am crescut cumva împreună (cu țara). Cred că în Clubul 8 am citit una dintre primele mele proze. Apoi am debutat împreună, la o diferență de câteva luni, cu două volume de povestiri, în

aceeași colecție (intitulată pompos „Noua literatură”), la aceeași editură de buzunar – Outopos.

Deși între timp ne-am mai văzut și am vorbit pe fugă pe străzile și coridoarele aceluiași oraș sau ne-am urmărit prin presa noastră mai mult sau mai puțin culturală, ne-am împrietenit cu adevărat abia prin 2004, în momentul în care lui i-a apărut în „Ego. Proză”, la Polirom, *Raiul găinilor*, iar eu aveam înscrisă pe fișa postului atribuția de a-i promova romanul (ca să nu mai zic că mi-a făcut și o deosebită plăcere, apreciindu-i cartea). Poate că abia începînd de atunci ne-am dat seama că vorbim aceeași limbă, că împărtășim aceeași principii sănătoase, care nu țin de un spirit de gașcă, ci de un soi de frăție în cel mai uman sens posibil.

Își iubește personajele

De obicei, îi consider prieteni doar pe oamenii alături de care mă pot imagina mergînd la război. Dan Lungu e unul dintre aceștia. Mi-l pot imagina făcîndu-mă să rîd de mă dor coastele în timp ce stăm, sub bombe, pe fundul unui tranșeu, cum la

fel de bine am încrederea că – asemenea unui brav soldat din trupele SEAL – nu m-ar lăsa la nevoie în urmă, în cazul în care aș fi căzut undeva în spatele frontului. Și nu vorbesc aici de literatură.

Dacă e să zic de literatură, apreciez la Dan curajul de a scrie povești aparent simple, fără fandoseli stilistice. În calitate de cititor al cărților sale, nu mă simt păcălit de tot felul de „prăjituri” estetice, care dincolo de ornamentele ochioase, îți lasă într-un final gustul amar al aditivilor. Îmi dă impresia că își iubește personajele – că nu le judecă, ci doar le lasă să trăiască liber, printre rînduri – și sentimentul reconfortant că oamenii, pină la urmă, sînt buni. Doar lumea îi strică.

Pentru încheiere, hai să zic și două lucruri care mă nervează la Dan: durerea la bască pe care o afișează atunci cînd zboară cu avionul (am mai scris despre cum moțăie plictisit, ca un navetist pe ruta Pașcani-Iași, în timp ce eu tremur de emoție mai ceva decît aripile avionului intrat într-o zonă de turbulență) și felul său de a fi fumător numai lumea sau joia, la jumătatea lui aprilie sau la sfîrșitul lui septembrie, pe scurt, doar cînd are chef, în rest păstrîndu-și plămîni nealterați.

ARTISTUL ASOCIAT

- Săptămîna 1 – Interviu
- Săptămîna 2 – Text de autor
- Săptămîna 3 – Criticii despre...
- Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

decembrie – DAN LUNGU

„Suplimentul de cultură” a lansat o campanie nouă: „Artistul asociat”. Timp de o lună, un artist selectat de echipa revistei va fi promovată în paginile publicației, cititorii putînd stabili o relație directă cu acesta.

► **NOIEMBRIE: REGIZORUL ALEXANDRU SOLOMON. Un regizor care a făcut știrea” luna trecută prin lansarea documentarului Război pe calea undelor despre Europa Liberă, prezentat în avanpremieră la Astra Film Fest, la Sibiu. Coordonatorul lunii: Iulia Blaga.**

► **IANUARIE: ACTORUL FLORIN PIERCIC JR. La sfîrșitul lunii noiembrie, la Teatrul Metropolis din București, a avut loc premiera spectacolului Opposites Attract, regizat de Florin Piersic jr., creatorul unui spectacol de referință pentru zona underground – Sex, Drugs, Rock&Roll. Coordonatorul lunii: Mihaela Michailov.**

Arc peste timp. 2007

C. Rogozanu

A fost un an ciudat prin previzibilitatea lui. Multe dintre marile întâmplări ale anului puteau fi lejer prevăzute încă din 2006. Cărtărescu a dominat cu ultimul *Orbitor* din trilogie. A dominat, de fapt, modesta lume a recenziilor arondați pe la diverse reviste. A existat o falangă pro, una contra. Eu m-am autoînclus în rândul celor care au săpat la statuia *Orbitorului* cu destulă finețe, sper, cât să nu-l rănesc pe autor. Apoi, au fost titluri din 2006 care au dominat – e cazul lui Vasile Ernu care și-a strâns premiile abia anul acesta.

O apariție importantă (nu am citit cartea, doar am răsfoit-o, dar îi știu competențele autorului) pare a fi cartea despre avangardă semnată de criticul Paul Cernat. În rest, categoria eseu, carte de teorie sau de ideologie suferă încă îngrozitor. Nu în zona eterată Patapievici-Liuceanu, ci mă refer mai ales la idei noi aduse de oameni noi. E lipsă mare de avânt ideatic, hehe.

M-a cam intrigat readucerea în prim plan și umflarea unor nume ok din punct de vedere literar, dar nu extraordinare, nume care sînt pomenite mai ales din lipsă de altceva. E cazul unor autori precum Aldulescu sau Lăcustă, Stanca și alții, care au umplut listele de nominalizații pe la tot felul de premii cu texte destul de slabe. Am fost bucuros că s-a întors Marius Ianuș cu un volum de poezie nou, *Ștrumfii afară din fabrică*. M-au amuzat îndoielele unora, mie omul abia acum a început să-mi placă cu adevărat. În rest, m-am tot plictisit uitându-mă la alții cum își obțin catarisuri oboseite cu manieriști „simpatici” precum Foață sau Brumar.

Despre proza nouă publicată aș mai aminti texte care „au mers”, care mi-au indicat posibile urme de viață pe planeta ficțională românească. Dan Lungu și baba lui comunistă i-au indignat prin clișee pe unii critici. Mie îmi plac clișeele. Mihnea Rudoiu nu e rău cu *Micul Abelardy*, el suferă doar de un soi de inflație a textului în detrimentul structurării atente – dar e o proză care merită.

Ca de obicei, m-am delectat cu multă carte străină. Îmi place că noul McEwan, noul Auster, noul Llosa, noul Barnes, noul au început să constituie o minireligie și pe la noi, ceea ce e foarte important. Editurile de pe la noi au prins cam repede și greșit gustul pentru comercial cu tot felul de antologii și evenimente care au fost succese, dar nu ale cărții. Oricît de simpatic mi-ar fi Radu Parascivescu, volumul doi cu perle de la televizor e un semn îngrijorător că autorul nu mai e autor, iar cartea nu mai e carte...

Mi-a plăcut lupta comercială în editarea cît mai frumoasă a clasicii sau a cărților pentru copii dată între editurile mari. *Harry Potter* mi se pare o prostie, dar sînt dintre aceia care fetișizează copertile și calitatea hîrtiei.

Ei bine, chiar am avut ce „mingia” prin librării. Unele cărți erau adevărate bijuterii (francizate multe dintre ele, e-adevărat). Numai că, uneori, plăcerea tactilă se transformă în oroare față de traduceri. Nu cred că traducătorul e un trădător, numai că uneori poate fi un iresponsabil...

Semne bune anul are!

S-a scris destulă literatură bună în 2007! Au apărut cîteva romane și volume lirice care vor trece cu brio pragul deceniului (și nu numai), bucurîndu-se, după umila-mi părere, de un termen de

valabilitate foarte lung. Impresia generală e reconfortantă în normalitatea ei: 2007 nu a mai fost un an de criză, în care să contabilizăm cu înfrigurare succese nesperate.

Doris Mironescu

Mecanismele instituționale puse în mișcare cu elan heuripist acum cîteva ani au început să funcționeze singure și produc, produc... Proiectele individuale sau colective se apropie de final sau se încheie *en beaute*, orice ar spune circoșii. Mai cu seamă mă bucură faptul că nu mai simt nevoia să vorbesc aici despre un triumf al „tinerii generații” sau, dimpotrivă, al „bătrînilor”, despre reveniri spectaculoase sau debuturi mirobolante. Maturitatea șade bine literaturii de azi: tinerii se antologhează, consacrații duc la capăt proiecte ample și solide, tabloul de familie al prozei, poeziei și criticii contemporane se desenează linișor, fără îmbrânceli, ba chiar într-o dispoziție destul de armonioasă.

Ar fi de notat, la proză, după încheierea așteptată a trilogiei cărtăresciene, rescrierea masivă a *Întîlnirii* de Gabriela Adameșteanu, care a dus la un fascinant roman, practic nou, cel mai bun roman al exilului pe care-l avem, și apoi cartea lui Bogdan Popescu, *Cine adoarme ultimul*, ficțiune coerentă și seducătoare, istorie corectată prin vis. *Noaptea lui Iuda*, de Dan Stanca, și *Asediul Vienei*, de Horia Ursu, sînt romane ale autorilor generației mature, care își dă măsura. Între tineri, trebuie

notați și urmăriți Iulian Ciocan cu puzzle-ul său basarabean *Înainte să moară Brejnev*, Călin Ciobotari cu fiction-ul antisecuristic *Șșst! Generalul visează...*, Gabriela Gavril, autoare a interesantului roman de moravuri universitare *Fiecare cu Budapesta lui*, sau Ștefan Baștovoi, reeditat cu *Iepurii nu mor*. Remarcabil și *Cercul nostru vă prezintă*: al lui Lucian Dan Teodorovici, revizuit, chiar dacă cunoașteți prima variantă. Pentru cititorii perversi, Editura Trei oferă un florilegiu de *Povești erotice românești* ale mai multor autori contemporani.

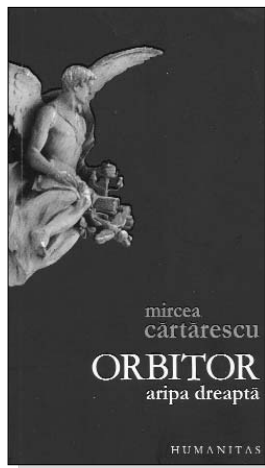
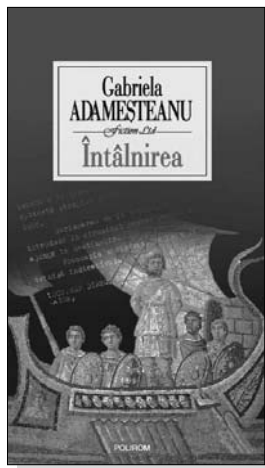
Șerban Foață și-a continuat turul de forță din ultimii ani

Poezia 2007 se laudă mai întîi cu cartea lui O. Nimigean, *Nicolina blues*, aducînd clasicizarea (pentru că volumul are manșeta și CD!) unui autor de o mare prospețime, exhibiționist și interorizat, parodic și confesiv, cu un savoar poetic care frizează erudiția. Șerban Foață și-a continuat turul de forță (in-voluntar calambur) din ultimii ani cu *Cartea Psalmilor*. Mai sînt de notat volumele *come-back* ale lui Nichita Danilov, *Centura de castitate* și Gabriel H. Decuble, *Eclectica*. Dan Coman s-a antologat prodigios în *d great coman*

(deși de la început avertizează: „aceasta nu este o antologie”). Alte două antologii semnificative: Liviu Antonesei cu *Apariția, dispariția și eternitatea Eonei* și Ioan Es. Pop cu *No exit*.

Cîteva vorbe jubilatelor despre critica publicată anul acesta. Antonio Patraș l-a reinventat pe *Ibrăileanu* într-un eseu despre literatura criticului, formulînd ad-hoc și o teorie a personalității cu reverberații care nu se vor stinge ușor. Angelo Mitchevici a dezgropat lumea de finețuri parșive a dandy-lor bucurărești de unde au ieșit Pașadia și Pantazi (*Mateiu Caragiale. Fizionomii decadente*), iar Radu Vancea a dat prima monografie, conținînd o convingătoare, chiar constrîngătoare (cuvîntul e: *compelling*) interpretare a operei lui Mircea Ivănescu (*Mircea Ivănescu. Poezia discreției absolute*). Paul Cernat și-a dat măsura în masivul volum *Avangarda românească și complexul periferiei*, completat cu uvertura *Contemporanul. Istoria unei reviste de avangardă*. Dan C. Mihăilescu a progresat năvalnic cu volumul III din *Literatura română în postceausism*. Ar mai putea fi notate cărți de Liviu Papadima, Alexandra Ciocărlie, Alexandra Tomița...

De urat am mai ura, dar ni s-au terminat de mult cele 3500 de semne. Cum ziceam, semne bune!

Performance sangvin

2007 a respectat dominanta bazarului estetic destul de haotic, identificabil și în anii precedenți. Deja nu mai este pentru nimeni o surpriză că direcțiile repertoriale asumate, că opțiunile regizorale încadrate într-un program de afinități recognoscibile devin din ce în ce mai greu de urmărit. Spectacolele le lipsesc *selecția de interceptii* contemporane integrate într-un discurs argumentat și dus pînă la capăt și relevanța post-circumstațială a opțiunii. Cele mai multe nu au nici nerv actual, nici bază de reflecție, nici sens. A căuta cu orice preț semnificații acolo unde redundanța și arbitrarul primează devine un exercițiu inutil. Spectacolele au ajuns să fie (cu mult prea puține excepții) scurgeri liniare de povești de la care pleci cu frecvența întrebare: Așa, și?

Mihaela Michailov

Din păcate, la nivel de receptare, le mai lipsește un lucru fundamental – și aici e vina criticii. Nu au parte de un tip de percepție organică, de o critică analitică în adîncime, ci doar de una simplist descriptivă. Lectura montărilor e făcută pe bucăți, disociativ, dezmembrant, fără o viziune de conținut ansamblu. Fără o atenție distributivă cumulativă care să țină cont de miza rotundă a concepției spectacolului. A vorbi despre un spectacol ca *With a little help from my friends* de Maria Manolescu, regizat de Radu Apostol la Teatrul „Vasile Alecsandri” din Iași sau de *Viața cu un idiot* de Victor Erofeev, în regia lui Andriy Zholdak (Teatrul Național „Radu Stanca” din Sibiu) fragmentat, în absența unei legături între particulele care, pînă la urmă, dau montării dimensiunea de concert live înseamnă a face un mare deserviciu laboratorului de asamblare a spectacolului și posibilei lui interpretări.

2007 a fost un an teatral în care cîțiva regizori și-au trasat liniile de coerență estetică.

Trotuarul intră în teatru

Gianina Cărbunariu a revenit la Teatrul Foarte Mic cu un spectacol de penetrare urbană acută și acidă – *Sado-Maso Blues Bar* – care accentuează punctul forte al creațiilor regizoarei: atitudinea reactivă față de o realitate socială extrem de vulnerabilă. În *STOP THE TEMPO* – Teatrul LUNI – Gianina Cărbunariu valoriza un triunghi saturat de obsedanta supraviețuire în fuga de la un job la altul, de la o zi la alta, de la o Românie cu identitate incertă la o Românie-reclamă penibilă la detergent. Trei tineri bintuiau nopțile prin cubluri, încercînd să se deconecteze de la virtutea care le torpăla simțurile. *STOP THE TEMPO* a fost publicat în 2007 la New-York într-o antologie de piese românești contemporane.

mady-baby.edu – Teatrul Foarte Mic, piesă montată anul acesta în vari-

anta străină *Kebab* la Royal Court – Londra, la Schaubühne am Leihener Platz – Berlin, la Théâtre-Sudio – Paris și publicată, împreună cu *STOP THE TEMPO*, la Actes Sud-Papiers, traficează un corp românesc în contextul visat profitabilei prostituții internaționale, care se transformă în cel mai cumplit coșmar, sfîrșit în moarte. Mady e tampo-nul uman care absoarbe pumni și picioare pînă cînd devine o bucată de carne inertă.

Sado-Maso Blues Bar (text Maria Manolescu) iese la-in stradă și tractează agitația urbană, pașii rulați prin fața vitrinei de la Teatrul Foarte Mic, ochii lipiți de geam în intimitatea spectacolului. Cărbunariu face un teatru *in situ*, de interfață și intervenție citadină, un teatru în care noțiunea fizic temporală aici-acum e performativ aplicată la toate nivelurile montării, de la cel de interpretare la scenografia lui Andu Dumitrescu. Actorii ies din teatru, scriu pe geam, spală geamul, saltă teatru pe trotuarul devenit centru de referință în spectacol. *Sado-maso* propune un teatru-instalație care te mișcă inteligent. Strada e actant de-pasivizat nu doar prin dinamica iminentă, dar mai ales prin stimularea reacției de participare înăuntrul spectacolului. A te afla în *situ*-ația de spectator devine în conceptul montării o *situare* într-un rol de dublă orientare a privirii, perfect adecvată voyeurismului relațiilor de autoritate manipulat pe care un club sado-maso îl presupune. Te uiți la actorii și dincolo de actori, în strada-performance.

Torturat și spălat cu zăpadă

Stratificarea privirii e esențială și în spectacolul regizat de Zholdak, cel mai violent-inocent manifest de teatru cinematic din 2007. *Viața cu un idiot* expune și intervine între acțiunile din scenă și ecranale suspendate care suprasolicitează „creierul senzorial” al spectatorului filtrate de bombardament vizual. Tunul de

Viața cu un idiot, regizat de Andriy Zholdak

imagini fiziologic brutale – excrementele cu care idiotul acoperă pereții – și poetic candidă – zîmbetul hipnotic al Ingerului cu buza crăpată care-și cîntă la pian agonia și furia – fac din *Viața cu un idiot* un *performance-concert* filmat în direct. Zholdak concepe un teatru de risc maxim, un teatru care te izbește de geam și apoi te spală cu zăpadă.

Dramaticul este la ucraineanul care-și stoarce actorii pînă îi aduce în stadiul vitalității demonice, pînă le pompează în corpi materie explozibilă suma unor contraste armonizate. Ele se află, în grade diferite, și în *Othello?* sau în *O zi din viața lui Ivan Denisovici*, unde cinii neîmblinziți și bătaia cu gălbenușe de ouă legitimează polaritatea dramatică. Teatrul lui Zholdak e murdar și pur, e exaltat și distant, folosind tot arsenalul vizual contemporan, hiperactivat și decantat.

Fiola cu țicneală

Spectacolul regizat de Radu Afrim la Teatrul Tineretului din Piatra-Neamț – *Povestiri despre nebunia (noastră) cea de toate zilele* (Petr Zelenka) – scandează demența zgomotelor străzii și zumzetul țicnelii cotidiene în cămăruțele unor oameni prea singuri ca să nu o ia razna atunci cînd li se interzice să mai doneze sînge sau cînd le învie manechinul iubit. În *Povestiri...*, partajarea în-singurării se face la vedere, între semne de circulație și fiole cu care personajele adorm ghemuite, dondu-și țâcăneala inocentă și visînd la „razna” de mine. Afrim pune la bătaie cu aceeași abilitate de dozaj contrapunctic din *joi.mega Joy* sau *Plastilină* nodul din git și contracțiile din stomac. Adică tristețea celei care rămîne cu sîngele în venă pentru că normele europene impun noi standarde

pentru donatori și risul exploziv din show-ul muzical.

Regizorul care a gîndit în 2007 formule de spectacole extrem de diferite este Alexandru Dabija. *Ionesco – 5 piese scurte* (Teatrul Odeon) distilează absurdul într-o montare în care se citește perfect influențele lui Urmuz și Caragiale. *Block Bach* (Teatrul Odeon) couplează alunecările de mușchi ale lui CRBL cu virtuozitatea duetului Monica Petrică-Răzvan Mazilu și cu gesturile conflictual miniaturale ale Cocăi Bloos atunci cînd se ceartă cu poșeta. *Capra sau cine e Sylvia?* (Teatrul ACT) despica tabuurile și le ridică la plasa convențiilor pentru care nu mai contează adversarul, ci doar răzburarea pentru sfidarea limitei. *OO!* (Teatrul Tineretului din Piatra-Neamț) sexualizează raporturile de forță babă-mos, coș-găină în aiurtoarea societate de consum. Fără pretenții, haios și relaxat.

CAPITALA CULTURALĂ EUROPEANĂ, LA FINAL

Superlativetele „Sibiu 2007“

Toate lucrurile frumoase se termină. Programul cu totul special de care Capitala Culturală Europeană a anului 2007, Sibiu, a avut parte a ajuns la final. Nu e cazul să ne întristăm; rămân festivalurile cu tradiție, rămân și muzeele, sălile de concert vor răsună a muzică și de acum înainte. Chiar și pentru publicul larg,

consumator de evenimente doar sub cerul liber, în Piața Mare, vor mai fi destule prilejuri de bucurie.

Să privim în urmă, la cele mai frumoase momente din 2007.

Pagini realizate de Veronica D. Niculescu

IANUARIE

50.000 de spectatori la Phoenix

Deschiderea festivă a Capitalei Culturale Europene, din noaptea de Revelion, a adus aproximativ 50.000 de oameni în Piața Mare. Au cântat East 17 și Phoenix, legendara trupă românească fiind cea care a reunit la concertul său cei mai mulți spectatori, recordul fiind păstrat de-a lungul întregului an, cu excepția poate a închiderii ce va urma, la Revelionul 2008. Pornit încet, programul „Sibiu 2007“ nu a avut în ianuarie vreun eveniment memorabil.

FEBRUARIE

Concertul Scaligero

Concertul Ansamblului Instrumental Scaligero de la Scala din Milano a fost primul eveniment de răsunet al Capitalei Culturale Europene. Desfășurat pe 25 și 26 februarie, concertul a adus și primele controverse, fiindcă puținele bilete s-au epuizat rapid.

Ansamblul Instrumental Scaligero, alcătuit din 14 muzicanti, toți profesori ai Orchestrei Teatrului Scala și ai Orchestrei Filarmonice a Scalei, a interpretat lucrări de Rossini, Bottesini, Morlacchi, Bernstein.

MARTIE

S-a născut Hermann!

În primăvară, s-a născut Hermann. Zece statui înfățișând fondatorul mitic necunoscut al Sibiului, Hermann, în diferite ipostaze, au fost amplasate în diferite locuri din centrul orașului.

Proiectul Fundației Culturale Inforum București a propus zece Hermann: cavaler medieval, bancher, circumar, măcelar, student, primar, menestrel medieval, ofițer în miliția orașului, „dandy“ și deportat.

Hermannii nu au scăpat de furia turiștilor: unii au fost distruși și a trebuit să fie reținuți, alții au „supraviețuit“ pe pozițiile inițiale, însă cu miinile rupte.

Viața cu un idiot, premieră

Premieră de răsunet la Teatrul Național „Radu Stanca”: *Viața cu un idiot*, în regia ucraineanului Andriy Zholdak (foto), pe textul scriitorului Viktor Erofeev.

Andriy Zholdak a uimit cu un spectacol excepțional din punct de vedere tehnic, dar și al poveștii spuse. Actul scenic se îmbină cu imagini proiectate, fie live, fie înregistrate. S-a filmat la Ocna Sibiului, pe ger, în pielea goală, în cușca lupilor de la zoo, în piață sau la psihiatru.

APRILIE

Gala Premiilor UNITER, la cort

Pentru prima dată în istoria sa, spectacolul televizat al Gălei premiilor UNITER nu s-a desfășurat la București, și nici măcar într-o sală, ci într-un cort, Pavilionul 2007.

Spectacolul din 23 aprilie, dirijat de Ion Caramitru, a fost transmis în direct de TVR 1.

Elisaveta Bam, în regia lui Alexandru Tocilescu, pus în scenă la Teatrul „L.S. Bulandra”, a fost desemnat cel mai bun spectacol al anului 2006, în timp ce Radu Afrim a câștigat titlul de cel mai bun regizor.

MAI

Zece pentru jazz

Sibiu Jazz Festival 2007, organizat de Fundația Pro Art Hermannstadt și aliat la a 37-a ediție, a deschis șirul festivalurilor cu tradiție și cu participare internațională.

Sibiu Jazz Festival este cel mai vechi festival de gen din țară: are o istorie de trei decenii. Este singurul festival de jazz din țară membru al Europe Jazz Network.

Anul acesta, a avut o ediție specială, desfășurată însă la Pavilionul 2007. Dee Dee Bridgewater a susținut un recital, iar festivalul s-a încheiat cu alt nume de top al jazzului, Vienna Art Orchestra.

Festivalul Internațional de Teatru

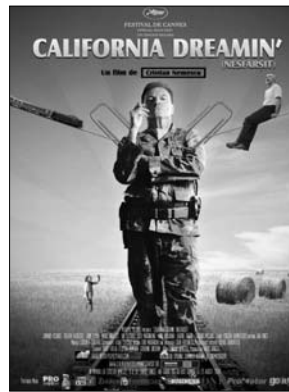
Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, eveniment considerat de mulți drept centru de greutate al Capitalei Culturale Europene 2007, s-a desfășurat în mai și iunie, sub tema „Next!”, 358 de spectacole de teatru, dans, muzică, cu artiști din 66 de țări, în 62 de spații de joc. Programul, cu un buget de 7,9 milioane de euro, a inclus producții ale marilor teatre, dar și spectacole de stradă.

Printre spectacolele românești importante: *Pescărușul*, *Purificare*, *Don Juan în Soho* și *Rock'n Roll*, de Andrei Șerban, *Viața cu un idiot* și *Othello?* ale lui Andriy Zholdak, *Trilogia evreiască* a lui Mihai Mănișuțiu, *Inimi cicatrizate* de Radu Afrim.

IUNIE

TIFF, filmele românești de la Cannes

Filmele românești au făcut un succes din TIFF-ul venit pentru prima oară la Sibiu. La *Cocoșul decapitat*, *California Dreamin' (nesfârșit)* și *4 luni, 3 săptămâni și două zile*, biletele s-au topit într-o oră, iar spectatori au stat și în picioare.

Pentru prima oară, TIFF-ul a mers și în alt oraș decât Clujul, la Sibiu, iar emoțiile organizatorilor au fost mari. În Pavilionul 2007, unde au rulat cele trei filme create de români, cele 800 de locuri au fost insuficiente, spectatori fiind atrași și de proiectile în premieră, dar și de prezența regizorilor și artiștilor: Armand Assante, Franco Nero, Cristian Mungiu, Nae Caranfil, Ioana Bulcă.

IULIE

Moscova a cântat la Sibiu

Două mari personalități artistice au concertat la Sala Thalia: dirijorul Vladimir Ziva și pianistul Mikhail Petukhov, din Rusia, invitați la Festivalul de interpretare pianistică și compoziție „Carl Filtsch”, au cântat alături de orchestra Filarmonicii de Stat Sibiu.

Vladimir Ziva, director artistic al Orchestrei Simfonice din Moscova, a dirijat Concertul nr. 3 pentru pian și orchestră, de Rahmaninov și Simfonia a VI-a *Patetica*, de Ceikovski. Solist a fost Mikhail Petukhov, pianist și compozitor, profesor la Conservatorul „Ceikovski” din Moscova.

aniMotion, desene pentru oameni mari

Nou la Sibiu: Festivalul European de Animație – aniMOTION organizat de Fundația AltArt, cu proiecții de filme de animație, la Pavilionul 2007.

Festivalul a adus la Sibiu cele mai recente producții de animație din Europa, lung și scurtmetraj, serii de televiziune, grafică animată, spoturi și videoclipuri animate, animație pentru jocuri. Timp de cinci zile, au avut loc proiecții ale lucrărilor selectate în competiție, discuții și întâlniri ale creatorilor cu publicul.

AUGUST

Jethro Tull și Goran Bregovic, concerte gratuite

Jethro Tull a susținut un concert gratuit, în Piața Mare, pe 30 august. Aflați pentru a treia oară în România, cei de la Jethro Tull au făcut o impresie excelentă.

Întrebat ce părere are despre faptul că Sibiu este Capitală Culturală Europeană, solistul Ian Anderson a spus rîzînd:

„E o treabă urită, dar cineva trebuie s-o facă”. „Dacă nu erați voi, era altă țară, alt oraș ar fi trebuit să aibă de-a face cu cheltauile și tot tîmbălaul... E ca și cu Jocurile Olimpice – par o idee bună, dar e cheltauială mare.”

Pe 2 august, și Goran Bregovic a cântat pe scena din Piața Mare, tot într-un concert gratuit.

Zbor în trecut

Cea mai interesantă expoziție de fotografii din programul „Sibiu 2007” a fost la Muzeul de Istorie. Expoziția de fotografii aeriene *Zbor în trecut*, realizată de Georg Gerster, reunește 251 de fotografii ale unor situri antice, realizate din avion, de la vestigiile din Stonehenge, Anglia, pînă la Turnul Babel sau Marele Zid Chinezesc. 74 de fotografii erau dedicate patrimoniului cultural românesc – de la bisericile Moldovei, la cetățile Sibiului.

SEPTEMBRIE

Festivalul Teatrelor Europene, bonus de toamnă

Festivalul Internațional de Teatru a avut o ediție specială, de toamnă, derulată pe durata a două luni, între 28 septembrie și 28 noiembrie, cu companii celebre din Europa. Festivalul s-a deschis cu premiera spectacolului *Faust*, în regia lui Silviu Purcărește.

Spre deosebire de festivalul consacrat, unde reprezentațiile de toate genurile se suprapuneau, în cel de toamnă spectacolele au fost mai rare, dar fiecare spectacol străin a fost pus în scenă de două ori.

Spectacole-eveniment: Maly Theatre de la Moscova, cu *Unchiul Vanca*, regizor Lev Dodin, Teatrul Noii Generații, cu *Un tramvai numit dorință*, în regia Henriettei Yanovskaya.

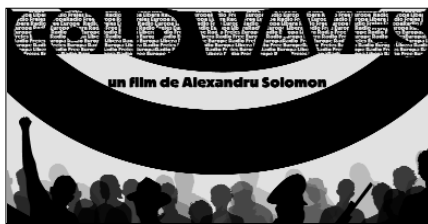
OCTOMBRIE

Maratonul de poezie

Aproape o sută de poeți au participat la Maratonul European de Poezie, cel mai amplu eveniment literar organizat vreodată în România. Timp de 18 ore, de la 9 dimineața pînă după 2 noaptea, versurile au răsunat în Aula Magna a Universității „Lucian Blaga”. Evenimentul, inițiat de scriitorul brașovean Andrei Bodiș și organizat de ASPRO în colaborare cu USR Sibiu, a fost cel mai ambițios proiect literar din cadrul programului sibian. Dintre poeții prezenți: Mircea Cărtărescu, Andrei Codrescu, Nora Iuga, Dan Sociu, Vasile Leac, Ovidiu Nimigean, Ruxandra Cesereanu, Ștefan Manasia, Florin Iaru, Radu Vancu, Ioan Radu Văcărescu, Dumitru Chioaru, Dragoș Varga.

Astra Film Fest – sărbătoarea documentarului

Astra Film Fest, Festivalul Internațional de Film Documentar, cel mai important eveniment al toamnei a adus în Capitala Culturală Europeană, timp de o săptămână, 56 de filme, din treizeci de țări. Numai la secțiunea „România” au fost înscrise 14 premiere. Filmul *Cold Waves. Război pe calea undelor*, de Alexandru Solomon, documentar despre Europa Liberă, a rulat în premieră mondială. Marele premiu AFF a mers la jurnalistul român stabilit în Belgia, Dan Alexe, cu filmul *Cabal in Kabul*.

NOIEMBRIE

„Spiritul Europei” la Thalia

Orchestra de Cameră „Spirit of Europe”, sub conducerea dirijorului Martin Sieghart, a cântat la Sala Thalia. „Spirit of Europe”, ansamblu format din treizeci și cinci de instrumentiști din douăsprezece țări, înființat în Austria în 2004, concertează îndeosebi în spațiul UE și cel puțin o dată pe an în Orientul Apropiat, în cadrul proiectului „Dialogul Culturilor”.

La Sibiu, „Spirit of Europe” a interpretat și Simfonia nr. 27 a lui Haydn, cunoscută și sub numele de *Hermannstädter Symfonia*.

Arhivele Demarco

Arhivele Demarco au fost expuse la Galeria de Artă Contemporană a Muzeului Brukenthal. Arhivele reprezintă o colecție cuprinzătoare rezultată din activitatea Galeriei Richard Demarco și mai târziu de Fundația Europeană de Artă Demarco, timp de 40 de ani. În arhivă se găsesc o serie de lucrări ale artiștilor români care au expus în Galeria Demarco.

Demarco a fost printre primii cunosători de artă contemporană și galeriști care s-au aventurat la București, vizitînd atelierelor mai multor artiști români, printre care Pavel Ilie, Paul Neagu, Horia Bernea, Ion Bitzan, Ovidiu Maitec, Șerban Epure, Diet Sayler.

Scorpions, în Piața Mare

Scorpions a cântat pe 10 noiembrie în Piața Mare, din nou un concert gratuit, cu aproximativ 30.000 de spectatori, și de această dată nu numai sibieni, ci rockeri veniți din toate colțurile țării și de dincolo de granițe. Concertul a fost parte din turneul de promovare a albumului *Humanity*, fiind organizat de firma Ambient, partener oficial al programului „Sibiu – Capitală Culturală Europeană 2007”.

DECEMBRIE

1 Decembrie cu fanfare

Ziua Națională a adus un șir de evenimente organizate de Ministerul Culturii, care au marcat retragerea ministerului ca principal sponsor, din programul „Sibiu 2007”.

Zeci de mii de sibieni au sărbătorit 1 Decembrie în stradă, cu fanfară, muzică populară și artificii. Pentru oficialități, punctul de greutate al lui 1 Decembrie a fost la Muzeul de Istorie, unde s-au vernisat noile expoziții din spațiile restaurate.

Rock și foc – programul închiderii

» 23-25 decembrie, diferite locații centrale: Carabosse, Instalații de foc

» 30 decembrie, în Piața Mare: Loredana & Prietenii, ora 19.00
The Fire of Anatolia, ora 21.00
The Prodigy, ora 23.00

» 31 decembrie, în Piața Mare: Reamonn, ora 22.00
Discursuri oficiale, ora 22.30
Reamonn, ora 22.45
Groupe F, ora 00.00

» 1 ianuarie, Piața Mare: Europe, ora 00.25
Artificii, ora 01.30

INTERVIU CU CRISTIAN RADU, COORDONATOR GENERAL AL PROGRAMULUI SIBIU CCE 2007

„Există un efect pervers al creșterii apetenței pentru evenimente”

Programul „Sibiu 2007” a fost apreciat ca un succes atât de oficialii europeni, cât și de localnici, așa cum o arată acum sondajele de opinie. Care a fost atutul Sibiului?

Atutul Sibiului a fost, paradoxal, legat de trecutul său. Acum, să nu fim greșit înțeles, nu e vorba de trecut în sensul de istoria sa. Ci de faptul că acest program nu a început, cărămizile nu s-au așezat în 2007. Foarte multă lume face această confuzie, că acest program a picat din cer, că istoria Sibiului a început în 2007 și se întreabă dacă mai există Sibiu după 2007. Este o foarte mare eroare! Pregătirea, în ghilimele, pentru acest program, a început de foarte mult timp, iar atutul principal al Sibiului a fost tocmai capacitatea sa de a produce atât strategii de dezvoltare urbană, cât și evenimente culturale credibile. Credibile în ochii Europei, în măsura în care acest lucru contează – și a contat foarte mult în acordarea titlului – și în ochii cetățenilor. Deci capacitatea sa de a se autoregenera. Au

fost și alte atuturi, în mod esențial legate de oraș în sine. Este un loc multicultural, în ciuda multor aprecieri, cum că ar exista o superioritate sau inferioritate a unei culturi asupra alteia. Este o Europă în miniatură, din foarte multe puncte de vedere. Istoria Sibiului este o istorie a migrației, la fel ca și a Europei, Sibiu este un loc al conviețuirii. Un alt atu este patrimoniul arhitectural de excepție și, nu în ultimul rând, capacitatea conducătorilor actuali de a înțelege ceea ce numesc englezii prin „the momentum”.

Dacă ați lua-o de la capăt, ce ați schimba?

Aparent, simplă întrebare, foarte complicată în realitate. Pentru că programul „Sibiu 2007”, pe lângă partea sa pur culturală, a fost un act de balansare. Partea sa esențială a fost echilibrul. Și anume a balansat un set de dileme. Un set de chestiuni care în alt context nu s-ar fi putut balansa. În afară de această chestiune a fost și, probabil, unul dintre cele mai interesante exerciții de guvernare din istoria

modernă a României. A fost vorba de a pune în balans autoritatea publică națională, cu propriile sale reglementări, care sînt, așa cum știe toată lumea, absolut limitante pentru operatorii culturali, de a pune în balanță acest tip de guvernare cu guvernarea locală și cu finanțări private, de la sponsori... Iată o primă chestiune de echilibrare. Revenind la dileme, câteva exemple: mobilizarea resurselor către clădiri de prestigiu sau către finanțare de evenimente? Către artist sau către proiecte? Și așa mai departe. Sînt dileme sociale, culturale, de management al proiectului. Este foarte dificil de spus în momentul acesta că nu așa mai face un anumit lucru. De exemplu, că nu așa mai lucra cu Ministerul Culturii. Ar fi o mare eroare. Chiar dacă în sine lucrul a fost foarte dificil, noi spunem că această cooperare, nu foarte lină pe parcursul anului, a decurs foarte bine pînă la urmă. Am reușit să învățăm unii de la alții care sînt limite în acest moment și ce anume ar trebui schimbat.

Revenind la ce am schimba?

Aș fi pornit mult mai devreme, în mod cert, pregătirea. Și probabil că așa fi făcut campania de comunicare altfel. În sensul apropiierii mai puternice de promovarea evenimentelor. Promovarea evenimentelor de sine stătătoare, sau a sezonelor. Campania, după cum știți, a fost lăcită de Ministerul Culturii și a trebuit să răspundă la două deziderate majore: promovarea programului în sine, ca imagine, ca brand, și imaginea României în lume. Aspectele legate de program au fost gestionate de Sibiu, local, în baza unei strategii nu neapărat diferite, dar de multe ori lăsînd aparențe de paralelitate cu campania *mainstream*. Și lucrul acesta l-aș fi făcut cu totul altfel. Apoi, așa fi organizat oarecum diferit nu

neapărat selecția, cît „call for project”, adică așa fi stabilit foarte limpede din start care sînt așteptările, cerințele. S-a creat, oricum exista, o nebulozitate a operatorilor culturali, că ar fi un fel de „Cintarea României”. Noi oricum avem această țară... S-a pornit cu această mentalitate, cu acest heuripism, că absolut toată lumea trebuie să fie, că este o jignire pentru un proiect dacă nu corespundea calitativ, ori managerial... Un alt tip de abordare, al explicitării programului înainte, probabil că este un alt lucru pe care l-aș fi abordat cu totul altfel.

Peste 80% dintre sibiieni declară, conform sondajelor, că și-ar mai dori în Sibiu un program ca în 2007. Ce semnifică un astfel de răspuns?

Există două efecte pe care „Sibiu 2007” le-a produs la nivel local. În ceea ce privește publicul, în primul rînd. Eu sînt

sigur că, să nu spunem gusturile, dar apetența pentru evenimente a crescut. Asta poate părea un lucru foarte bun. Există și un efect pervers al acestui trend. Și anume că, din păcate, gradul de participare la evenimentele pur culturale a fost foarte mic. Un lucru care nu s-a spus. Nu este un lucru anormal! Să nu fim greșit înțelegi. Nu este anormal să vină 50.000 de oameni la un concert rock, iar la expoziția Vasarely, de exemplu, sau alte evenimente din domeniul artelor vizuale să fie mult mai puțini. E normal.

Dar a existat un moment în care s-a apăsat foarte tare pedala unei culturi de divertisment. Lucru care se întimplă și la închidere.

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

Radio Iași
100.9 FM

în fiecare vineri, de la 21.10

Cu George Onofrei și Anca Baraboi

Așteptînd apariția unor noi instituții

Am mai băut un pahar cu apă, a mai trecut un an... În opinia mea cu folos... Cred că în 2007 artele vizuale românești au cîștigat în vizibilitate pe plan internațional, chiar dacă în contextul local interesul publicului și al mass media față de aspectele spectaculoase sau provocatoare a rămas în continuare limitat. Îmi mențin părerea că în România e mult mai bine să fii scriitor, pentru că vei avea acces la resurse și imagine mai ușor decît confrății compozitori, coregrafi ori plasticieni. Anul 2007 a adus mai mulți bani pentru cultură în general și, pe fondul unui context politic favorabil datorat intrării României în UE, am remarcat destul de multe participări românești la evenimente internaționale respectabile.

Matei Bejanaru

Pavilionul României de la Bienala de la Veneția a arătat bine și a fost remarcat în câteva dintre cele mai prestigioase reviste de artă internaționale. Curatorul Mihaela Mircea, în colaborare cu Fundația Plan B de la Cluj, a organizat expoziția *Low-Budget Monuments* în care a analizat condiția monumentului contemporan dintr-o dublă perspectivă, a politiciilor de glorificare sau comemorare a unor personalități sau evenimente și a celei de asimilare a monumentului cu un instrument artistic autonom, care nu servește retoricilor oficiale. În spiritul low-budget al proiectului, catalogul s-a metamorfozat într-un ziar cu contribuții vizuale și teoretice privind statutul monumentului contemporan. Tipărit într-un tiraj mare, ziarul a putut fi luat gratuit de toți vizitatorii pavilionului.

La a treia ediție a Bienelei de la Praga, o atenție specială a fost acordată Școlii de pictură de la Cluj, în contextul interesului crescut pentru artele plastice, iar curatoarea Simona Năstac a organizat o expoziție cu cîțiva dintre artiștii semnificativi

ai momentului. Chiar dacă pentru mulți această biennială este controversată din cauza atitudinii organizatorilor săi de la revista „Flash Art”, ea este totuși un eveniment internațional care scanează producția artistică din Europa Centrală și de Est.

Galeriile private din București și Cluj au devenit tot mai vizibile

Expoziția personală de la MOMA (Modern Museum for Modern Art) New York a lui Dan Perjovschi este cel mai mare succes personal al unui artist contemporan român. Cu tenacitate și inteligență, el a reușit în ultimii ani să devină un artist internațional care expune în cele mai prestigioase instituții de artă din lume, lucru foarte rar pentru un artist venit din Est... La București, la MNAC, în această vară am consemnat expoziția *Mulțumesc pentru această zi minunată* a lui Ștefan Constantinescu, un artist român care trăiește la Stockholm. În filmele sale el vorbește despre idei umaniste și solidaritate,

Daniel Knorr – Public Art Bucharest

despre viața românilor în comunism văzută de pe bancheta din spate a Daciei 1300, simbolul „prosperității” noastre de acum cîteva decenii, investigînd felul în care experiența și memoria sînt mediate cultural.

În 2007 galeriile private din București și Cluj au devenit tot mai vizibile, fapt care arată că piața de artă contemporană românească este în creștere. Succesul galeriei Plan B din Cluj, care a reușit să se expună la tîrgul de artă Armory Show de la New York, arată că un management inteligent și activ poate impune artiștii pe plan internațional, precum Victor Man, Ciprian Mureșan și Cristi Pogăcean.

Proiectul *Public Art Bucharest* al curatorului german de origine română Marius Babias a pus în discuție felul în care arta poate să își găsească o funcție critică în sfera publică. Proiectul, bine structurat, a reprezentat un discurs transdisciplinar între artă, arhitectură, dezvoltarea urbană, educația și cultura tinerilor, în societate și sfera publică. Chiar dacă răspunsul audienței a fost limitat, cred că acest proiect este un prim pas către o analiză lucidă a funcțiilor și a statutului artiștilor contemporane independente de piața comercială.

Scena românească este într-un proces de maturizare și afirmare internațională

2007 a fost anul ICR. Prin aducerea unor personalități de prestigiu la conducerea Institutelor Culturale Românești din marile capitale ale lumii care au reușit să penetreze cultural și prin alocarea unor bugete semnificativ mărite, cred că artiștii români au avut mai multe șanse de a fi prezentați în lume.

Spre deosebire de anii anteriori, cînd puțini bani pentru cultură se dădeau pe criterii clientelare ori politice, în prezent, majoritatea artiștilor români semnificativi au fost susținuți financiar pentru a expune în afara țării. Proiectele inițiate de ICR-urile din New York,

Londra sau Stockholm au fost gîndite profesionist și au depășit condiția unor manifestări propagandist-birocratice, scaldate cu vin și pișcoturi și care atrăgeau doar emigrația românească.

Cred că scena românească, chiar dacă e în continuare mică, este într-un proces de maturizare și afirmare internațională. Rămîne de văzut cum reușește să devină relevantă și în context local, unde lipsa instituțiilor specializate face ca să nu existe un public larg.

În următorii ani, centrele ori instituțiile de artă contemporană, dacă vor apărea – iar circumstanțele economice sînt favorabile –, vor avea un rol capital în transformarea artelor vizuale românești dintr-o „mică afacere de familie” într-un fenomen cultural cu impact semnificativ.

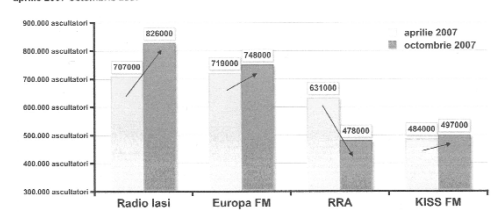
PUBLICITATE

Conform studiului comandat de ARA (Asociația pentru Radio Audiență) și realizat de firmele de cercetare IMAS Marketing, Sondaje SA și Mercury Research SRL, în perioada 3 septembrie-28 octombrie 2007: **Studioul Regional de Radio Iași este cel mai ascultat în Moldova, avînd, în fiecare zi, un număr de 826.000 de ascultători unici.**

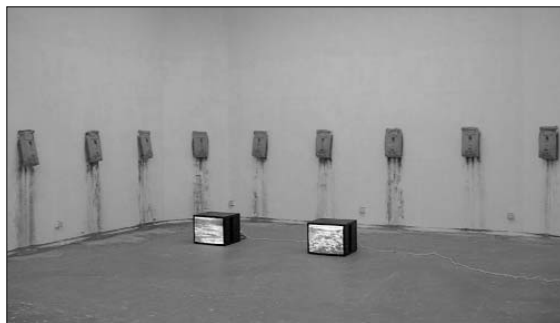
Înregistrînd, în ultimele 6 luni, o creștere cu peste 16% a numărului de ascultători, de la 707.000 la 826.000 pe zi, **Radio Iași „detronează” Europa FM** din poziția de lider regional în Moldova. Pe locul 3 se situează Radio România Actualități, cu un număr de 478.000 ascultători, în scădere cu 153.000 de ascultători față de aprilie 2007. Al patrulea loc este ocupat de Kiss FM, post ce înregistrează cu 13.000 de ascultători mai mult decît în aprilie 2007.

Studiul arată: **Radio Iași are 78.000 de ascultători pe zi – în plus față de Europa FM.**

Evoluție ascultatori unici pe zi

Dan Perjovschi – MOMA

Mona Vatamanu & Florin Tudor – Pavilionul României, Venetia

În loc de o retrospectivă

Mi se cere să scriu un soi de retrospectivă sau bilanț al anului și, mărturisesc, o încerc fără nici un chef. Bobocii se numără toamna, nu?, iar de Crăciun ar fi de preferat o vorbă bună despre muzica clasică. Or, dacă e să folosesc reclama unui cvartet bucureștean dedat muzicii comerciale, e ca și cum mi s-ar cere să vorbesc

despre: „Cadoul perfect – produs ce nu se găsește în magazine”. Nu am nici o plăcere a autoamăgirii pentru a pretinde, așa cum o fac în reclama lor absolventele de conservator ale cvartetului citat, când spun că ar aduce pe piața românească „o noutate absolută, îmbinarea timbrului vocal cu cel instrumental” (sic!).

Victor Eskenasy

Văzută de la Praga și nu numai, scena muzicală clasică românească, regret să o spun, rămâne una fără vizibilitate internațională. Nimic comparabil cu succesul filmului sau al dansului românesc, în ciuda unui limbaj, în ultimă instanță, mult mai ușor de transmis și asimilat. Nu mă gândesc, firește, la sutele de muzicieni români care își câștigă plina, de multe ori și o celebritate, mutându-și casa în străinătate. Mă gândesc la ce se petrece în România.

Despre cine ar trebui să-și asume responsabilități pentru a difuza muzica și muzicienii români se poate discuta mult. Într-o măsură, lipsa de vizibilitate este, poate, vina directorilor institutelor culturale și dovada unei incapacități de a se structura o politică pe lungă durată, simplă și convergentă. Mă gindeam, de exemplu, că între Viena și Praga nu sînt decît cîteva ore de drum, la fel și între Praga și Berlin. Distanța nu este mai mare între Paris-Bruxelles și Londra. Stabilirea unor axe culturale, pe care să circule aceiași artiști, muzicieni în speță, nu ar trebui să pună probleme deosebite, în cazul stabilirii din timp a unui calendar și a dotării materiale a institutelor cu un minim, să spunem un pian bun. Pe o durată lungă, cheltuielile de organizare s-ar reduce, iar posibilitățile unei propagande culturale mai consistente ar spori. De aici și pînă la a le da niște posibilități de a se face cunoscuți unor instrumentiști premiați la Concursul „George Enescu” sau unor tineri soliști vocali, de exemplu, pe care îi lansează în țară o artistă și o profesoară admirabilă cum este Mariana Nicolescu nu ar fi decît un pas.

Un al doilea ar putea fi stabilirea unor colaborări între Festivalul „Enescu” și festivaluri similare din țările (măcar) est-europene. Cele de la Budapesta sau Praga, mai bine cunoscute internațional decît mamutul financiar guvernamental bucureștean, o fac deja și cu folos pentru muzicienii și culturile lor.

În paranteză fie spus, aș fi nedrept, dacă nu aș felicita aici inițiativa Institutului Cultural din București de a aduce în țară Cvartetul Belcea și a organiza clase de masterat cu ei. Una din puținele inițiativă fructuoase ale anului muzical. O alta este trecerea Radioului România Muzical la transmisiile live, pe Internet.

Anul nu a adus o ameliorare nici în ce privește situația cărții muzicale sau a discului. E suficient să privești, acolo

unde există, raftul cu literatură muzicală dintr-o librărie. Despre lipsa de apetit muzical a editurilor, exceptînd mai nou Humanitas-ul, am mai vorbit. Dar o există o cercetare muzicologică românească? Una care să fi mai studiat în anii trecuți din 1989 încoace și altceva decît bătăutele căi enesciene? Dacă există, pentru melomanul obișnuit, pentru nespecialistul care vrea să se instruiască, ea este practic invizibilă. Nu mai vorbesc de instrumentele de referință, de dicționare, concertografi, discografi, utile și necesare pe de o parte studenților de conservator, iar pe de alta eventualelor cercetători străini interesați de muzica din spațiul românesc.

Nici pentru discuri anul nu a fost propice. Excepția pe care o reprezintă setul Electrecord cu *Missa în do minor* de Mozart și *Missa Solemnis* de Beethoven, dirijate de Constantin Silvestri și cu vocile de excepție ale Emiliei Petrescu și Elenei Cernea, nu face decît să întărească regula. Nimeni nu pare interesat să se angajeze într-un demers serios și susținut de recuperare a trecutului muzical, atît cît mai există în arhive. S-ar spune că fiecare clocește pe arhiva lui, transformată din patrimoniu național, în patrimoniu personal. Dacă la Festivalul „Enescu”, Ioan Holender a făcut o demonstrație elocventă a calității și numărului artiștilor vocali români din străinătate, nici o inițiativă de a le înregistra vocile pe discuri, fie măcar ca o mărturie a școlii autohtone de canto. Cum majoritatea soliștilor nu sînt legați prin contracte exclusive de case de discuri străine, efortul ar fi fost mîmin.

Dezamăgitor este și tratamentul de care se bucură alți buni muzicieni români contemporani. Dacă nu mă înșel singurul disc Electrecord al anului dedicat unui artist din această categorie – și dacă o mai fi un singur situație pe se schimbă! – este cel dirijat de Horia Andreescu la pupitrul Orchestrei filarmonice a radiodifuziunii olandeze; o înregistrare live a cărei dată nici măcar nu e specificată, pentru a nu mai vorbi de prezentarea critică doar în limba română.

Înutil să mai consum cernaala tipografică prețioasă. Poate o nouă generație să transforme acest peisaj ca de după bătălie, într-unul fertil. Pînă atunci, melomanilor cititori ai „Suplimentului”, Sărbători ferice!

P.S.: În final, un cuvînt bun și urări de însănătoșire totală violonistului Șerban Lupu, după nemeritatul accident de la Filarmonică.

DVORAK - Symphony No. 8, op. 88
MUSORGSKY - Funtek - Pictures from an Exhibition

NETHERLANDS RADIO PHILHARMONIC ORCHESTRA
HORIA ANDREESCU

ELECTRECORD

PUBLICITATE

rfi
romania

București 93.5fm

Iași 97.9fm

Craiova 94fm

Cluj 91.7fm

radiofranceinternationale

Cultura își face loc în peisajul vorbelor despre vorbe.

În fiecare vineri, de la 17.10, **Art Cultura:**
o dezbatere pe teme culturale moderată de Dan Pârvu.

Toată diversitatea lumii! www.rfi.ro

Retro-perspectivă 2007

Într-un domeniu atât de prolific, facil și dinamic precum showbiz-ul, a te pronunța despre chestiile notabile aduce, fatalmente, a cramponare de preferințe, obsesiile și neputințele personale. Publicul, prea mulți ani văzut de casele de discuri drept masă de manevră, de consum și de fraierit, a descoperit însă că poate alege fără să pună botul prostește la umpluturi, ghiveciuri și-alte prefabricate sleite. Nu-i vorbă, într-o lume ce trăiește too fast, fast-food a devenit stil de (ne)viață. Obsesia trend-ului, ca și teroarea box-office-ului, produce monștri mai mult decât somnul rațiunii. Ispita noului, a grandiosului și-a ne-mai-făcutului împinge la spectacole despre care poți spune, nu fără o doză de reținere, că „s-a timpit omenirea – și se va mai timpii!”. Lucru care nu vine de azi, de ieri, ci parcă de la Geneză!

Dumitru Ungureanu

Paragraful de mai sus poate fi așezat fără probleme la începutul oricărei cuvântări de amvon, pe care unul dintre predicatorii anti-rock din orice țară și de orice religie o va rosti în locașul său tradițional de cult. A trecut mai bine de jumătate de secol de când asemenea diatribe iscau dezbateri, dispute și diferende, a dat Domnul și s-a prăbușit sistemul ideologic ce decretă că rockul e dușman de clasă, dar habotnicii cu deprinderi *totalitoante* nasc pe unde nu te aștepti. Fără să se învețe minte, omenirea perseverează într-o direcție despre care nimeni, afară de Cel-de-Sus, nu știe unde duce. Paradoxal sau nu, totul se petrece cu privirea întoarsă înapoi, ca și cum trecutul dictează viitorul, iar bătrânețea e garanția vigozității, nu depozitara experienței și titulara conturilor bancare. Dacă se face socoteala, în rock-biz afirmația precedentă este exactă: bătrînii de la Rolling Stones au făcut profit cît nimeni altul, iar concertul „de reunire” Led Zeppelin, măcar că fără bateristul original, a atras public la care prea puține trupe de azi pot spera. E oare o modă, o rețetă, o sărăcie de idei? N-aș crede. În fond, fascinația pentru mumiiile egiptene datează de-un secol, și nu neapărat pentru că descoperindu-le, văzându-le ori vizitându-le ne-am alege fiecare cu aur sau puteri miraculoase. De ce n-ar fi simpatia pentru bătrînii rockeri o altă formă de (re)cunoaștere a ceva ce ne lipsește, ne îmbogățește spiritual și ne satisface nevoi pe care nu le putem împlini altfel?

Se va subînțelege, desigur, că popasul bucreștan al celei mai mari trupe de rock din lume va fi fost evenimentul anului în foarte scumpa noastră țărișoară! Indiscutabil. Dacă e să privim obiectiv, ca niște analiști ai valorii ce nu se măsoară în bani, episodul respectiv împlinește doar o veche năzuință și aduce a reparație morală. Renumele asigură puhoiul de public, valoarea certificată de ani e garanție că n-ai cheltuit aiurea nici o centimă din prețul biletului, mediatizarea profesionistă îți întărește senzația că „ai fost acolo” (și dup-ai-a poți muri, cum s-a și întâmplat cu unii). Dar unul acesta dămăcia s-a abătut asupra biletului rocker român, care nu s-a trezit nici acum după și din attea bucurii. N-aș mai aminti numele celor pe care nu credeam să-i vedem live decît prin țări vecine sau

Toy Dolls

pe „suport digital”, cum se zice în jargon. Așa, ca preferințe, aș alege Toy Dolls, Chemical Brothers, Gathering și Marilyn Manson. N-am rămas indiferent la Muse și nu pot trece cu vederea că vedeta cea mai bine văzută (da, la ce are ea de văzut mă refer!) acum este Beyoncé. Tot ce pot dori este ca astfel de fapte să nu rămână antologice, să nu mai fie singulare, ci să capete ritmicitate și normalitate. Normalitate într-o țară anormală? Hm! Greu de crezut, greu de comis. Rockul e însă un domeniu în care schimbarea e lege. Nu se spunea oare mai deunăzi că rockul a dărîmat Zidul Berlinului?

Nu artiștii, ci contabilii „fac” un concert sau altul

Valențele social-politice ale rockului nu prea s-au evidențiat anul ăsta. Ori n-am fost eu atenți? O bună parte a rockerimii a fost dintotdeauna conectată la problemele celor care n-au un cuvînt de spus în societate, deși dau un vot. Militantismul și mișcările de protest au găsit în rock aliatul cel mai onest și devotat, obținînd oarecari succese în lupta cu „sistemul”. După cîteva momente de indecizie și

derută, sistemul a găsit modalitatea să scoată bani și din astea. Concertele pentru vreo cauză umanitară, socială, politică, personală sau ce-o mai fi inventat departamentul PR, fără să-și piardă succesul de public, au intrat în schema banală buget-target-sponsor-legacy. Și Woodstock-ul, și Stuifstock-ul au pornit de la intenții nobile. Unde s-a ajuns, vă las ca să judecați singuri. Nu artiștii, ci contabilii „fac” un concert sau altul. Drept care, într-o societate (ne)industrială ce aleargă după profit și carieră, nu-mai rap-ul și maneaue se ocupă de suferințe, de necazuri și iubiri ce nu găsesc deuseu „artistic” la nivel mai elevat – pînă cînd cineva nu amușină și pe-aiți banii... Iar dacă totul se reduce la bani, ce avem de ales pentru inimile noastre sfîrțecate?

Cîte ceva s-ar mai găsi. Un disc așteptat ani și ani: Eagles – *The Long Road Out Of Eden*; un bluesman ce confirmă: Joe Bonamassa – *Sloe Gin*; un Ozzy ce cîntă mai bine ca oricînd, fie *Undercover*; și multe, multe prog-rockuri în surround ce sfidează șablonul, spre încîntarea celor pretențioși... Nimic normal – *the show (really must?) go on!*

PUBLICITATE

CONCURS PENTRU ÎNCURAJAREA SCRISULUI

Intră pe IasiNights.ro. Trimite un text pînă pe 29 februarie 2008, pentru una din categoriile: proză, poezie sau jurnalistică. Câștigă dreptul de a publica un articol bilunar pe site și într-o revista de timp liber ieșeană, plus cărți de la Editura Polirom.

Nu există limită de vîrstă, ocupație sau talent.

E Scriu

parteneri:

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/214.100, 0232/214.111, fax: 0232/214.111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor șef: George Onofrei

Redactor șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumaru, Ruxandra Cesereanu, Emilia Chiscop, Madalina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vica.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogoșanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Matei Bejenaru, Marius Babias.

Caricatură: Lucian Amarii (Jup).

Grafică: Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu.

Ediția de Iași: Andreea Archip

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodi-pet din țară sau oricărui oficiu poștal. Citiitorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodi-pet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îl aparține autorului și „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri Newsin » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

Josh Brolin în *No Country for Old Men*

Retrospectiva cinematografică a anului 2007

Se duce și anul ăsta, dar se duce frumos pentru că filmului românesc i s-a întimplat ceea ce foarte puțini mai visau că o să se întimplă. Din șase filme realizate cu bani de la stat în 2007, unul – *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile*, de Cristian Mungiu – a dat lovitura, devenind cel mai premiat și mai cunoscut film românesc în lume. 432 tinde să ia toate premiile la rînd, bașca a fost desemnat de revista britanică „Sight&Sound” cel mai bun film al anului 2007. Prin urmare, această retrospectivă începe cu el. Să-i spunem retrospectivă, nu top, pentru că dacă alții nu cred în Moș Crăciun, noi nu credem în clasamente cînd e vorba de creații artistice.

Iulia Blaga

Carevasăzică, filmul lui Cristian Mungiu e revelația anului. Și nu se epuizează după una, două viziuni. Cu cît știi mai multe despre el în materie de replici, situații, decoruri etc., cu atît descoperi mai largă lumea din spatele ecranului, filmul funcționînd ca un fel de gaură a cheii spre trecut.

Pînă să trec la filmele străine vreau să amintesc tot aici de *California Dreamin’*. Sper că autorul lui, Cristian Nemescu, se bucură de sus împreună cu Andrei Ton-

cu de premiile luate de film, ca și de valul la care au pus umărul. Premiul secțiunii „Un Certain Regard” de la Cannes și toate celelalte din luna mai încoace au întărit revelația noii cinematografii miortice. Îmi pare rău că succesul lui a fost umbrit de cel al lui 432.

Cît privește producțiile internaționale, voi desfășura mai întîi un cearșaf al celor preferate, dintre cele care au rulat pe ecranele noastre, deși pe unele dintre ele le știm de acum doi ani, iar acestui pomelnic îi voi adăuga la final vreo două, trei titluri dintre cele văzute la festivaluri în acest an. Repet, nu e un top. Dacă m-aș apuca să le așez într-o ordine, peste o oră aș schimba-o. Singura ordine e cea din box-office-ul autohton.

► *The Simpsons Movie/Familia Simpsons-Filmul* de David Silverman. Cred că e cel mai bun film de animație al anului (urmat de *Bee Movie*), deștept, cu umor de calitate. O plăcere să te redescoperi

în săriții din norme membri ai familiei Simpson.

► *Babel* de Alejandro González Iñárritu. Amestec ideal de rațiune – scenariul bine asamblat al lui Guillermo Arriaga – și simțire – grație actorilor bine struțiți, multe secvențe par ca din viață, făcîndu-te să empatizezi lesne cu personajele și să devii permeabil ideii că lumea e o țesătură atît de densă, încît orice ochi care se duce te afectează și pe tine.

► *Little Miss Sunshine/Fiecare se crede normal* de Jonathan Dayton și Valerie Farris. O comedie cu accente grave sau o dramă a dulcilor nevroze ale noastre, ale tuturor. Multă umanitate și dorință de a trece dincolo de stereotipii.

► *La Môme/La Vie en rose* de Olivier Dahan. Un scenariu deștept și un regizor cu multă inteligență a inimii, care face ca filmul să poată fi apreciat și de cei care n-au tangente de gust cu Edith Piaf. O actriță impresionantă – Marion Cotillard.

► *The Queen/Regina* de Stephen Frears. Un film al cărui succes mi se pare puțin gonflat. După mine, filmul stă pe doi piloni, scenariul lui Peter Morgan și interpretarea reținută a lui Helen Mirren.

► *Notes on a Scandal/Jurnalul unui scandal*. Timing precis, scenariu foarte bun – Patrick Marber (după romanul lui Zoe Heller) – și interpretări șlefuite milimetric – Judi Dench și Cate Blanchett.

► *El laberinto del fauno/Labirintul unui faun* de Guillermo del Toro. Împlerire perfectă între basm și dramă istorică, altfel dificil de realizat (vezi *Viața e frumoasă*, care nu e convingător decît în prima jumătate). Imaginație „pe cele mai înalte culmi”. Combinație bine dozată între solar și subpămîntean.

► *Little Children/Mici copii* de Todd Field. Cu sinceritate și înțelegere despre relațiile dintre oameni și despre cît de mult dăunează prejudecățile. Despre cît de puțin ne cunoaștem unii pe alții. Despre umanitatea din inumanitate.

► *Venus* de Roger Michell. Unul dintre cele mai tandre filme despre vîrstă a treia, asimilată de regulă cu nepuțința. De fapt, bătrîneța ar trebui să fie perioada cea mai frumoasă pentru că lași la o parte tot balastul de teamă, ambiții, orgolii. Nu mai ai ce pierde. Un rol pe măsura lui Peter O’Toole.

► *Lions for Lambs/Lei mor pentru miei* de Robert Redford. Un film inteligent, bazat doar pe duelurile verbale susținute de mari actori (care nu se pierd în cuvinte, dar nici nu le sar ca să iasă ei în față). Un scenariu ciudat, tăiat cu barda la final. Bun Tom Cruise.

► *La Science des r ves/Arta viselor* de Michel Gondry. Un onirism de zile bune, atîta vreme cît reușești să te acomodezi limbajului. Un ochi întors înăuntru spre universul din noi și o privire ludică asupra incapacității de a ne armoniza uneori cu realitatea.

► *Across the Universe/Un cîntec străbate lumea*. Tot în cheie suprarealistă, Julie Taymor își armonizează propriul destin armonizîndu-l cu ultimii 40 de ani de istorie americană.

► *A Prairie Home Companion/Ultimul radio show*. Cel din urmă film al lui Robert Altman, profesione de credință vie, caldă, tristă, veselă, extrem de umană despre viața din lumina reflectoarelor și,

poate mai mult, despre viață în general.

► *Requiem/Recviem* de Hans-Christian Schmidt. Narațiune rece, nemțească, bine chibzuită, dar care se acumulează spre final, cînd și spectatorul simte nevoia unor descărcări energetice. Cu atît mai mult cu cît abordarea cazului fetei despre care se crede că e posedată e pe cît de riguroasă pe atît de obiectivă. Revelație – Sandra Hüller.

► *Interview/Intervi* de Steve Buscemi. O lungă, delicioasă luptă verbală între două personaje – un jurnalist și o starletă, luptă în care fiecare scoate pe rînd toate armele. Unul dintre puținele cazuri de remake fericit. Excelenți Steve Buscemi și Sienna Miller.

Mai adaug filme pe care nu le-am văzut în România, sau cel puțin nu în distribuția de noi:

► *Paranoid Park* de Gus Van Sant. O nouă incursiune halucinantă, ca mersul prin apele inconștientului adolescentin, un film pe care de oriunde l-ai apuca pare să aibă aceeași formă rotundă, deși conținutul se modifică în permanență.

► *Sztuczki/Tricks* de Andrzej Jakimowski. Dozare farmaceutică a elementelor care transformă evenimente banale în mari evenimente cosmice, cum e sosirea tatălui rătăcitor în orașul iubirii sale, soșire pe care băiețelul său o regizează din umbră ca un magician al hazardului bine controlat.

► *Irina Palm* de Sam Garbarski. Mult umor și dozare precisă a dramei în această poveste, care ar fi putut scăpa spre vulgar, dar care, în condițiile date – scenariu, regie, interpretările lui Marianne Faithfull și Miki Manojlović –, n-are nici o șansă s-o facă.

► *No Country for Old Men* de Joel și Ethan Coen. Revenirea fraților C. la vremurile bune de altădată. Metafizic bine ascuns în căptușelile thrillerului. Josh Brolin e foarte tare.

► *Tuya’s Wedding* de Wang Quan’an. Foarte natural și firesc, vorbind despre un mediu ostil levitînd deasupra melodramei sau a implicațiilor sociale.

ISSN 1584-8272

9 771 584 827 000 159